

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravnistvu prejemam:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 550
na mesec 2—	na mesec 190

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznične.

Inserati veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin, za dvakrat po 14 vin, za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zaloga vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati L. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.
Na pismena naročila brez istodobne vnapostne naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 30—
pol leta 13—	pol leta 13—
četrt leta 650	četrt leta 650
na mesec 230	na mesec 230

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Srbija in Bolgarija kot zavezništva.

Od dunajskega srbskega poslanika g. Jovana Jovanovića.

Dunaj, 15. oktobra.

V zadnjem času se je razvila zlasti v dunajskem časopisju živahna kontroverza, katera izmed balkanskih držav da je kriva nesrečnih dogodkov druge balkanske vojne. Dunajski profesor dr. Übersberger je priobčil članke, v katerih dokazuje, da pada vsa krivda na zavezništva Bolgarije. Od grške strani se mu je sila živahno ugovarjalo. Nas Jugoslovane interesirajo predvsem zavezniški odnosi med obojema jugoslovanskima državama. Poznanje teh odnosov je važno tudi z ozirom na domnevanja, da bo mogoče prav v kratkem zopet vzpostaviti prijateljske vezi med Belgradom in Sofijo. Obrnili smo se na kompetentno osebnost, da dobimo avtentična pojasnila. Nj. ekselencen poslanik Jovanović je dal našemu uredniku naslednja izjava na razpolago.

Uredništvo.

Srbija in Bolgarija sta sklenili marca meseca 1912. v bistvu **definitivno zvezo**, veljavno do konca 1920. Pogodba je predvidljiva tudi eventualnost oziroma. Kot dodatek se ji je pripojila vojaška konvencija, katera je bila izdelana do 29. aprila 1912. Zvezna pogodba in voj. konvencija sta določali pravice in dolžnosti obeh zaveznikov; med dolžnostmi je bila tudi ta, da postavite Srbija in Bolgarija za slučaj vojne s Turčijo vsaka armada 100.000 mož in sicer na **vardarsko bojišče**. Julija in avgusta 1912. je zahtevala Bolgarija, da se jo odveže od te dolžnosti. Neposredno pred izbruhom vojne, 15. septembra 1912 je Srbija faktično pristala na spremembo vojaške konvencije. Določilo se je, da di-

rigira Srbija eno svojo divizijo v Kjustendil, kjer naj tvori skupaj z eno bolgarsko divizijo četo druge vrste. Bolgarska divizija naj odide no zavzetju Skoplja, Veleša in Stipa na Marico.

Ko pa je vojna pričela, se je podala armadi generala Stepanovića pripadajoča bolgarska divizija brez dovoljenja poveljnikovega naravnost ch Strumi proti Seresu, da Seres in Solun se pred prihodom Grkov zavzame. Kakor znano se je to le deloma posrečilo. Pred Solunom so Grki Bolgare prehiteli.

Po bitki pri Lozengradu so zaprosili Bolgari Srbijo za pomoč na bojišču ob Marici. Ta pomoč je bila nujno potrebna. Srbija je prošnji ustregla in odposlala dve svoji diviziji z veliko oblegovalno artiljerijo (topovi so bili baš iz Francije dospele) pred Odrin.

V smislu in duhu srbsko-bolgarske pogodbe, bi bila Srbija že lahko decembra 1912 zaključila mir s Turčijo — kajti pogodba se je tikala izključno le Stare Srbije in Makedonije, takrat že zavojevalne. Bolgari pa so zahtevali, da se vojna nadaljuje, ker so hoteli dobiti Odrin in Trakijo, akoravno so pri sklepanju pogodbe izjavili, da **trakijske pokrajine ne spadajo v njihovo interesno sfero**. Srbija se je izkazala kot lojalna zavezništva. V času ko so njene zadeve ob jadranskem morju precej slabo stale, je pristala na bolgarsko zahtevo.

Ko so potem v drugi vojni vzele zvezane armade Odrin in ko je dr. Danev zaključil mir v Londonu na nos na vrat — našli so se zavezništva zopet pred staro pogodbo, katere Bolgarija ni bila popolnoma izpolnila, med tem ko je bila Srbija storila več, zaeno pa pred vsem novo situacijo.

Zvezna pogodba je med drugim določala, da ostane vsa zavojevalna zemlja začasno kondominij zaveznikov. Nova situacija pa je obstojala v tem: Srbi so se bili umaknili z jadranske obale in iz novoustvarjene Albanije, Bolgari so se bili s srbsko pomočjo polastili Odrina in Trakije, ne da bi bili izpolnili svoje dolžnosti.

(Poleg zgoraj omenjenega, bodi izrecno konstatirano, da so se bolgarski državni upirali se solidaritati s srbsko zahtevo po jadranski obali in Draču in da se tudi niso hoteli pridružiti, srbski, črnogorski in grški zahtevi, da se smeye meje nove Albanije določiti le v sporazumu z balkanskimi državami; na drugi strani pa so naložili Srbiji nova bremena).

V tej situaciji ni preostajalo Srbiji ničesar drugega, kakor zahtevati, da se difference glede zavojevalne teritorije izravnajo s pošteno poravnano. Novi položaj je zahteval revizijo pogodbe. Bolgarija o taki reviziji ni hotela ničesar slišati, pričela je groziti in v času, ko so se balkanski državni pogajali s Peterburgom ter je tudi Rusija nasvetovala revizijo, so udarile njene hegemonistične tendence odkrito na dan. Srbija se je prepirala, da obstojajo med bolgarskimi očiščelnimi krogi in voditelji velikoalbarskega gibanja intimni odnosi. Bolgarija je to gibanje z vsilo silo podpirala. Srbija je morala vstrajati v svojem najvišjem interesu na takojšnji reviziji zvezne pogodbe.

Med tem pa, ko so bila tozadevna pogajanja v polnem teku, se je baš razpravljalo, ali naj gredo zastopniki balkanskih držav v Peterburg, je dobila bolgarska armada povelje, da prekorači srbsko-bolgarsko in grško-bolgarsko demarkacijsko črto ter udariti tudi v staro srbsko ozemlje. Kako so se dogodki dalje razvijali, je znano. Nepričakovani napad v noči 1. julija je pokazal, kako malo so spoštovali bolgarski državni dne obljube in obveznosti.

S tem, da je Bolgarija pričela vojno, je odkrito priznala, da pogodbe in zveze s Srbijo ne mara več. Obe spadata torej danes v zgodovino in zato ni povoda, da bi se jih ne smelo objaviti. Če bi se to zgodilo, bi se tudi najširša javnost prepirala, da ne odgovarja resnici: da je imela Srbija povode se upirati publikaciji. Pri sklepanju pogodbe je bila za Srbijo merodajna njena tradicionalna politika, ki težijo po združenju celega naroda. Zato se nima povoda sramovati katerekoli določbe v zvezni pogodbi. Srbija je smatrala vse obveznosti, ki so za njo izvirale iz pogod-

be, za svoje svete dolžnosti in nikdar se ni našel srbski politik, ki bi bil izjavil: to ali ono stvar smo sprejeli v pogodbo le na ljubo Bolgarom, ne da bi resno mislili, da jo tudi izvedemo. Pač pa je podal tako izjavo bolgarski aktivni državnik Načević v dunajskih listih, poudarjajoč, da je Bolgarija prevzela gotove dolžnosti le zato, da pospeši sklepanje zvezne pogodbe, da pa nobeden bolgarski državnik ni mislil resno na eventualno faktično izpolnitev teh obveznosti. V bližnji bodočnosti doživimo na tem polju še marsikatero zanimivo in dragoceno razkritje.

Shod v Mestnem domu.

S shodom v Mestnem domu se je pričela volilna kampanja narodno-napredne stranke za to volilno dobo. Shod, ki je bil zelo dobro obiskan, je otvoril državni poslanec

dr. V Ravnihar

v imenu izvrševalnega odbora narodno - napredne stranke.

Čenjeni zborovalci!

Velika udeležba na tem shodu mi je dokaz za veliko pozornost, ki jo je vzbujalo to deželnozborsko zasedanje v vseh slojih ljubljanskega prebivalstva. Brezprimerna brezobzirnost in pristranost deželnozborske večine je morala ogorčiti vsakega mirnega pristasa naše stranke. Klerikalna duša se je v tem zasedanju slekla in se nam je pokazala v svoji nagoti, v kateri je zaplesala svoj odurni kankan vpricho nas, na strani pa ji je stala naša nadušljiva in vse prej, kakor nepristranska deželna vlada.

Z obžudovanjem smo zrlili na odločni in vendar mirni nastop naših poslancev, ki so razkrivali deželno gospodarstvo, v kolikor jim niso klerikalci onemogočili kritiko. Razkrili so obupno gospodarstvo in pristranost klerikalne večine ter moralni nivo te stranke.

Resnično rečem, če je to ono pozitivno krščanstvo, kar smo videli v deželnem zboru, če je to ono krščanstvo, o katerem toliko govore

na svojih katoliških shodih, potem se nobeden ne sme čuditi, če se volilci z gnevom obračajo od njih stran.

Nastop naših poslancev v deželnem zboru pa je bil popolnoma upravičen in razmeram popolnoma primeren, dokaz temu je, da si klerikalna večina ni več upala nastopiti tako samozvestno, kakor smo to sicer vajeni od nje. Res je, da so prišli klerikalci tudi to pot s psovanjem in zmerjanjem, to pa je dokaz več, da jim je zmanjkalo dokazilnih argumentov. Zato naj izrečem že sedaj našim poslancem vse priznanje in najtoplejšo zahvalo.

Govoril je nato deželni odbornik

dr. Karel Triller.

Častiti zbor, dragi somišljeniki!

V petek je bil deželni zbor odgoden, v soboto pa je razkril „Slovenec“, da je bila to zadnja seja sedanjega deželnega zbora in da bo deželni zbor razpuščen. Prav je proročeval, kajti 24 ur pozneje smo čitali v dunajskem uradnem listu, da je kranjski deželni zbor razpuščen. „Slovenec“ pa je takrat napisal na čelo članka »Zastor je padel«. Jaz pa pravim, da to ni res.

Zastor se je dvignil!

Ko je bil deželni zbor razpuščen, se je zastor dvignil in pokazala se je v bengalični razsvetljavi vsa razdrapanost deželnega gospodarstva, ves

strah pred prihodnostjo,

ki jim je vtepla v glavo misel, da izsilijo predčasni razpust deželnega zbora, da se izvrše volitve še letos, ker upajo še na ono večjo večino, ki jo imajo, da pokrijejo in prikrijejo svoj dosedanj

deželni deficit,

in naprtilo davkoplačevalcem nova neznosna bremena.

Dokaz za to, da nimajo dobre vesti je, da so se sklicanja deželnega zbora bali in da jim je bilo zasedanje skrajno neljubo.

Bali so se debate o proračunu, bali so se debate o svoji pogubni hidroelektrični gospodarski politiki, bali so se marsičesa drugega, pred

»Hm! hm! Prinesite mi beračev akt takoj na pisalno mizo, hm! Vam bom jako hvaležen.«

Uradni sluga Janček je urnih krač skočil v registraturo, izvlekel beračev akt iz tajnega kotička ter ga vsega nemarnega prahu lepo osnaženega slovesno položil na doktorjevo mizo. Vsedel se je dr. Kuhenburg ter začel:

»Da, da. Napišemo zadnje rešitev. — Berač Rokomavh mrl dne 7. vinotoka ponoči. Ad acta.«

Zadnji dve besedi je rdeče podčrtal.

Svečano, z vso uradniško grandeco so potem akt berača Rokomavha pokopali — med dokončane — po dolgih sedmih letih.

Berača Rokomavha telo pa so brez vsakih velikih ceremonij ob navzočnosti radovednih babnic in vaških poglavcev pokopali tam pri svetem Martinu pod hladnimi visokimi lipami.

Nekaj tednov je minulo po tem dogodku. V uradu politične oblasti je zavladalo prešerno veselje. Vsi gospodje so iskreno ali neiskreno stiskali našemu birokratičnemu geniju roke ter mu čestitali. Dr. Gottlieb von und zu Kuhenburg je dobil deviško bel dekret z naznanilo, da je avanziral za en klin naprej in da je prestavljen na drugo boljše mesto v rezidenco.

Na »berača« je tedaj čisto pozabil gospod dr. Gottlieb von und zu Kuhenburg.

LISTEK.

Ad acta.

Janez Debevec.

(Konec.)

Pa bila je smola! Sedmo leto je teklo, odkar je reševal dr. Gottlieb von und zu Kuhenburg beračev akt.

Tedaj se je zgodila pri politični oblasti v Kurentovi dolini važna osebnostna izprememba. V urad je prišla nova metla, polna rešpektov in uradne avtoritete. Začela je pometati vsak dan po dve uri. In bilo je dovolj. Pogled za bogove, kako so se pred to novo, dolgo metlo tresli vsi gospodje referenti, skakali so kakor marjone na vrvi. Hude, težke ure so prišle nad komodnega in uradne flegme navajenega gospoda dr. Gottlieba von und zu Kuhenburga. Zalogi in skrbi polni trenotki so bili zanj. Kratko je bilo njemu izdano povelje: Akt berača Rokomavha mora biti v najkrajšem času rešen. In še druge neprimernosti so prišle. Župana obeh prizadetih občin sta čim pogosteje prihajala trkat na vrata dr. Kuhenburgove pisarne z vpljudnimi prošnjami, naj se hitro uredi beračev domovinski razmerje. Župan Kurentove doline je odločno izjavljal in poudarjal, da ga njegova občina ni dolžna preskrbovati, ker Rokomavh

ni vedno in nepretrgoma skozi 10 let bival v eni in isti občini; župan naspote občine pa je zopet svečano in z vso zgovornostjo zatrjeval, da berača Rokomavha ni bilo doma v prvotni občini že desetletja in desetletja in naj ga tista občina redi, kjer je pustil in zapil svoja mladeniška leta.

Vse okolnosti so dalje silile v nujno rešitev akta, zlasti, ker je berač Rokomavh tudi začel po malem bolehati.

Nastali so res kritični trenotki za gospoda dr. Kuhenburga. Zamisljen, sam vase zatopljen je prihajal že dokaj zgodaj v urad, nervozno prelistaval beračeve spise in dokumente ter samo »oficijelno« govoril s tovariši. Berač mu je v vsej svoji razmršenosti in raztrganosti hodil pred očmi. Posebno nervozen in skoro strahopeten pa je postajal dr. Gottlieb von und zu Kuhenburg, kadar je na cesti zagledal razmršeno postavbo Rokomavhovo hripavo kričati:

»Gospod, gospod, kam gre tvoja pot?« »V jarek . . . jarek! Da. da. v jarek . . . jarek! Hi-hi! Hej gospod visoki, samo en zamer naj mi napravijo, pa bo vse dobro. Ali slišijo? Samo en sam zamer, prav majhen zamerk . . .«

Ob takih prilikah je dr. Kuhenburga grozno streslo do kosti in čudno mrzla zona ga je spreletela po vseh tenkih udih. »Elendig-schmutzige Vieh!« je mrmraje klel sam pri sebi in dirjal dalje urnih krač. Pa vendar ni mu bilo toliko za berača,

kakor pa za svojo karijero, mož je upal na skorajšnji avanzam; pa ta prokleti raztrgani berač bi mu morda še lahko pokvaril vse lepe upe v bodočnosti.

Te tragikomedije konec pa je prišel čudovito, nepričakovano naglo. Sreča v nesreči. Nova metla je pometala že dober mesec; ves uradniški aparat je funkcioniral kakor ura. Tudi komodni dr. Kuhenburg se je moral hočes — nočes navaditi na uradno točnost. Samo berač ga je tiščal pri goltancu; drugi uradniki so si že na tihem šepetali, da gospod referent beračevega akta pojde . . . kam drugam brez deviško belega dekreta o imenovanju in povišanju.

Cemerem, sam nase nejevoljen je nekega deževnega jutra vstal dr. Kuhenburg zgodaj s trdnim sklepom, da vloži prošnjo za premešitev . . . iz zdravstvenih ozirov. Malomarno je koračil proti svojemu uradu. V bližini urada pa mu je nasproti pripotil župan občine Kurentse ter mu sopihajoč začel naznati: »Gospod doktor, gospod doktor! Strašna novica! Berač Rokomavh je v obcestnem jarku mrtev. Tam leži. ne da več življenja od sebe. Najbrže se je nočoj ponoči ponesrečil. Napil se je bil žganice.«

Dr. Kuhenburg ga je začudeno in ne malo veselo pogledoval. Županov jezik pa je dalje tekkel: »Znate, gospod doktor! Pa sosed tam pri mostu v bližini jarka, kjer je poginil Rokomavh, mi je že pravil, da je sli-

šal berača dolgo, skoro celo noč vpiiti!«

»Gospod, gospod, kam gre tvoja pot!«

»V jarek . . . jarek! V jarek . . . jarek!«

Kakor furija, poln neskaljenega egoističnega veselja je planil dr. Gottlieb von und zu Kuhenburg v urad politične oblasti, brez glave je začel tu tekati iz sobe v sobo ter vsakemu uradniku praviti:

»Gospodje! Danes je velik dan. Beračev akt je rešen! . . . Hvala bogu!«

Uradniki so ga osuplo spogledovali, misleči, da je gospod doktor zurnel ali pa, da mu je berač zmešal uradno prosvitljeno pamet, kajti še nihče ni vedel ničesar o žalostnem beračevem koncu.

»Seveda, čisto naravno, gospodje moji! Kaj se vam zdi to tako čudno? Ravno v tem momentu mi je župan pravil, da leži berač Rokomavh mrtev . . . tam v jarku pri mostu . . . Rešen je torej tudi njegov akt.«

Dolg, dolg molk je zavladal po pisarni. Pretrgal ga je uradni sluga Janček z lakoničnim pristavkom:

»Imel bo sedaj domovinsko pravico med štirimi stenami v črnega groba tmini tam pri svetem Martinu.«

Dr. Kuhenburg je napravil uradno resen obraz ter slugi naročil s prav posebnim poudarkom:

vsem pa razkritij v zadevi dr. Kreka.

Prišlo pa je do zasedanja deželnega zbora. Priznam, da so bili morda nekateri naši somišljeniki od začetka vsled nastopa narodno - naprednih poslancev hipno razočarani, pričakovali so morda burnejšega nastopa, naš klub pa je nastopal po svojci najboljši vesti in s preudarom, da

ne pusti razpustiti deželnega zbora predčasno, predno ne posveti v zadnji kotiček klerikalnega gospodarstva.

Naš klub je hotel provocirati klerikalno deželnozborsko večino, da položi

račune

o svojem šestletnem gospodarstvu in zato smo se izogibali vsakemu škandalu, ki bi mogel imeti za posledico razpust deželnega zbora. Bila je to res včasih silno težavna naloga. Tudi mi smo ljudje z gorko človeško krvjo in marsikdaj se nam je sprično neznanega terorizma skrčila roka v pest. Hoteli pa smo, da se izvrše razkritja in zato smo sklenili, da gremo v svojem samozatajevanju do skrajnosti.

Ko je takoj v prvi seji zabrusil dr. Lampe čeli napredni stranki v obraz psovko

krivoprisežniki

(velikansko ogorčenje), takrat nam je vzkripela kri; ko pa se je prvi vihar pomiril in smo dobili le senčico zadostne od predsedništva, smo bili zopet mirni, prepričani, da je bila to le prostaška provokacija, ki nima drugega namena, kakor provzročiti razpust deželnega zbora že v prvi seji, da ne bo mogoče govoriti niti o proračunu, niti o računskih sklepih, niti o Završnici ali o drugih zadevah. Vse to smo takrat jasno spoznali, zato smo požrli tudi to nezasišano provokacijo in s tem preprečili, da bi bil vstal deželni predsednik in prečital dekret o razpustu deželnega zbora kranjskega, ki ga je imel pač že takrat v svojih aktih.

In če smo to taktiko zasledovali do konca zasedanja, je moral priti vsak volilec do prepričanja, da smo takrat prav storili in da naša taktika ni bila slaba.

Nedvomno dognalo se je, da se naša današnja deželnozborska večina ničesar ne boji tako kakor luči in zopet ničesar ne tako hudo kakor luči, ki naj pride iz

električne centrale na Završnici,

ki je vendar namenjena luči. Mobilizirali so klerikalci deželne tehnike proti našemu umevnemu predlogu, da naj se ta akcija popolnoma pojasni. Ne bom tehnikoma ničesar očital, poročala sta tako, kakor jima je bilo naročeno in ničesar drugega jima ne očitam, kakor da sta imela vezano maršruto. Na najvažnejša vprašanja pa nista smela dati odgovora. Ta akcija pa ima za Ljubljano dalekosežen pomen in velike posledice, tako da o njej nikdar dosti natanko ne moremo razpravljati.

Prav nedolžno so rekli, da se za sedaj zida samo prva stopinja, ki bo imela 1150 konjskih sil. S tem se bo pomagalo Bledu in Gorenjski. Konsument se bodo že našli in če tudi od začetka dežela nekoliko doplača, to še ni malar. Tudi jaz pravim, da to ni ravno nesreča, če dežela takoj ne dobi vseh obresti in ne dela takoj dobička, nekaj pa so zamočali, da hočejo silo one Završnice, ki že pri viru ne daje upanja na rentabiliteto, prevesti pred vsem v Ljubljano. Zato se boje, da bi dobila mestna občina vodne sile ob Ljubljani, ker bodo te sile sredi mesta in ima mesto do teh vodnih sil pred vsem pravico. Oni pa pravijo, da bo dobila Završnica svojo posebno rentabiliteto šele tedaj, ko bo zvezana z vodno močjo ob Ljubljani. Zato se mora mestna občina odnovevati tem svojim pravicam. Nobenega odgovora pa niso dali na to, kako si predstavljajo to rentabiliteto.

Treba bo daljinovoda 70 km, ki bo stal nad en milijon kron. (Klic: Brezžičen daljinovod!) Objektivni veščaki gotovo nič manjšega slovesa, kakor naši deželni veščaki, pa pravijo: Če Završnica pri izviru ne more biti aktivna, tedaj je ubita popolnoma s takim daljinovodom. Tak načrt se je mogel roditi samo v glavi človeka, ki nima pojma o elektrotehnikah! (Klic: Čermak!) Ta načrt pa se bo izvedel, kakor hitro bodo upali dobiti koncesijo za izrabo vodnih sil na Ljubljani proti mestni občini. Tedaj pa bo šele jasno, kaj vse je bilo še v ozadju.

Oni vedo, da brez parne rezerve ne morejo izhajati. Edino kalorično rezervo pa imajo v naši parni elektrarni. Zato špekulirajo na to, da izstradajo našo mesto, da bi naša bela Ljubljana kapitulirala, potem naj bi bila Završnica aktivna na stroške ljubljanskih davkoplačevalcev. To

imajo v glavi možje, ki v svoji laiški trmi terorizirajo celo deželo s svojimi hidroelektričnimi napravami, to imajo v glavi ljudje, ki so se tehnike učili v lemenatu! (Veselosť.) In trdim, da v namene dr. Lampeta nima vpogled niti deželni glavar sam.

Prejšnji deželni glavar plem. Šuklje je zbežal pred temi projekti, bal se je te lemenatarske elektrike. Večina pa je rekla: Mi zaupamo Lampetovemu ženi in mu damo, če hoče tudi dva milijona, on naj s svojim blagoslovom nadalje vodi akcijo.

Na našo skromno zahtevo, da naj se izvoli petčlanski odsek, ki naj bi celo zadevo proučil in pregledal in da naj se pritegne tehniki, ki nimajo nagobčnikov, niso hoteli pristati in so predlog odklonili, dasiravno bi bili imeli v tem odseku klerikalci 3, mi in Nemci pa po 1 zastopnika. Zbali so se objektivnih tehnikov, da bi pogledali v te načrte.

Če se najde deželni zbor, ki v tako važni zadevi, v katero bodo investirani 2 do 3 milijoni, zabrani strokovno temeljito in objektivno preiskavo dokler je še čas, moram reči, da to ni več stranka, marveč so prazne marionete s katerimi poljubno razpolaga dr. Lampe.

Pa vzemimo posledice te akcije. Recimo, da se posreči. Preskrbljena bo z elektriko Gorenjska, morda celo tudi Ljubljana na škodo mestne občine. Dolenjska pa ostane brez elektrike, enako tudi Notranjska. Obe pa bosta morali tudi pokrivati vsakoletni deficit in volilci bodo popolnoma pravilno rekli: Kako pride moji do tega, da bi plačevali elektriko, imeli pa ne bi od nje ničesar? Posledica tega bi bila, da bo dr. Lampe v interesu stranke razpredel elektriko tudi v te kraje ne glede na to kaj se potem zgodi z deželo, če se to izvrši brez strokovnjastva in brez kontrole za to sposobnih inženirjev. Zato nam je dr. Lampe vrgel v obraz psovko, da izsili razpust deželnega zbora. Ker se pa to njemu ni posrečilo, je poskusil na enak način drug eleganten klerikalni govornik profesor Jarc v debati o računskih zaključkih in proračunu. Tudi takrat je bilo naše samozatajevanje nad vse veliko. Rekli smo, da hočemo jasnosti, potem naj se zgodi, kar ne more izostati.

Tudi pri oceni splošnega finančnega položaja smo posvetili precej globoko ter konstatirali, da je klerikalna večina v teh petih letih, kar ima vodstvo,

zapravila nič manj kakor 2 in pol milijona kron

deželnega premoženja.

L. 1908. je znašalo taisto premoženje še 3 milijone kron, koncem leta 1912. pa je znašalo pičlega pol milijona kron. Danes je gotovo, da pasiva že nadkriljujejo aktiva.

Upoštevati pa je treba še, da so klerikalci z lokavimi sklepi kasirali tudi razne fondе, ki so znašali stotine; ne govorim tu samo o vseučiliškem fondu, tako da je zapravljena do danes vsa deželna imovina 3 milijonov kron.

To sem približ v razpravi in niti en govornik ni nasprotoval, niti dr. Krek, ki drugega ni vedel, kakor reči, da tako očitje ne fair. Neusmiljeno je res tako očitje in neprijetno tudi, tega pa niso mogli dokazati, da bi bilo moje očitje neresnično. Se z drugo akcijo so posebno dokazali svojo ljubezen in skrb do dežele Kranjske. Dežela je garantirala za dohodke

Dolenjske železnice,

zato je nabrala tedanja deželnozborska večina garancijski fond, ki je dosegel višino

enega in pol milijona kron,

da se pokrije primanjkljaj, če bi Dolenjske železnice ne prinašale primernih dohodkov. Nekaj časa je morala dežela doplačevati, pozneje pa so nesle delnice že nekaj skromnih odstotkov. Sedaj šele, ko bi se morala Dolenjska železnica rentirati vsled razširjenja na Hrvaško, pa so si izmislili skupaj s finančno upravo nekaj novega. Prišla je država in sklicala občni zbor in ker ima država večino delnic, je rekla: Mi delničarji damo železnico državi v najem za večne čase, država pa izplača prioritete deleže. Obenem pa se dežela Kranjska oprošča od garancijske obveznice za železnico.

To je konjsko kopito! Mestna občina je takrat prisrčila, da povzdigne Dolenjsko, ter vzela deležev za 100.000 K. Novo mesto je kupilo deležev za lepo vsoto 10.000 kron, enako tudi druge občine po 5000 K do 10.000 K in vse te občine morajo sedaj izvedeti, da so ti deleži brezvredni papir, za to pa se imamo zahvaliti samo sedanji naši deželnozborski večini, ki je privolila, da je napravila državna uprava ta rop, deželni odbor pa je dobil zato poldrugi milijon

garancijskega fonda. Res da ga krjavo rabi. Vršila se bo tozadevno še sodna obravnava na Dunaju, danes pa je gotovo, da bi tak rop na delničarjih in občinah ne bil mogoč brez pomoči deželnega odbora kranjskega.

Politika, ki je vodila klerikalce, je popolnoma jasna. Denarja jim manjka, zato so iztegnili svojo roko po tem garancijskem fondu. Sicer obstoja sklep, da mora ostati ta garancijski fond v železniške svrhe, prepričan pa sem, da se bo ta sklep še pred novim letom izpremenil.

Dokazal sem nadalje, da je dežela napumpala melioracijski fond

do novega leta 1912. za tri in pol milijone

in do danes gotovo že za 4 in pol milijona. Od tega fonda je bilo na Novo leto 1912. razpoložljivih 6 milijonov. Denar pa je naložen deloma v »Unio - banki«, deloma v »Ljudski posojilnici«, »Vzajemnem podpornem društvu« in v »Obrtno - kreditni zadrugi«.

Nobene besede o bonitetah zavodov. Toda, če dežela danes rabi ta denar, spravi svoje zavode v največjo zadrego. Zato pa se jim je tako mudilo za razpust deželnega zbora, ker hočejo napraviti

finančni zakon,

na podlagi katerega bi najeli novo posojilo in refundirali melioracijski zaklad, da ostane denar v teh zavodih nedotaknjen.

Če razmotrivamo ves ta položaj, se nam v bengalični luči pokaže potreba razpusta deželnega zbora in sklicanje novega deželnega zbora, ki naj bi delal že med božičnimi prazniki, da bo mogoče do skrajnosti izžete deželne blagajne zopet napolniti. Za to napolnitev bo težko, težko dobiti posojila, zato sem prepričan, da se bo sestal novi deželni zbor še pred novim letom in deležni bomo

zelo izdatnega povišanja deželnih doklad.

(Klici: Sto odstotkov!)

Do sedaj so klerikalci imponirali kmetu s tem, da so mnogo denarja sipali med kmete, doklad pa niso povišali. Sedaj, ko bodo imeli nove mandate in pred seboj dobo 6 let, pa bodo prezentirali cel račun svojega gospodarstva in tedaj bo jok in škripanje z zobmi. V prvi vrsti pa bo prizadeta Ljubljana, ki plačuje več kakor tretjino vsega dohodninskega davka.

Jaz pravim, če ne bo v novem deželnem odboru krepke in uspešne opozicije, čakajo Ljubljano težki časi. Sedanja deželnozborska večina je trdno sklenila, da se mora Ljubljana izstradati, da se ukloni pod igo S. L. S. Temu je dokaz že to, da za Ljubljano ničesar ne stori, da nam ni bilo mogoče izposlovati 2500 K za »Glasbeno Matico«, katero podporo je dobila daleč manj vredna »Ljubljana«, da nismo mogli izposlovati niti 100 K za obrtno šolo, ki je največjega pomena za vse Jugoslovane, da nismo mogli izposlovati za katekoliki našo kulturno potrebo, niti za kanale - zbiralnike enega vinarja. Večina pravi: Dokler je Ljubljana napredna, ne dobi ničesar, ker so ljubljanski poslanci tisti, ki so razkrivali v javnosti našo gnolobo. Ljubljanski davkoplačevalec pa mora reči: Lažje še prenašam nekaj let vsa ta nasilja, kakor da bi pustil in dopustil, da se brez kontrole tako gospodari.

Če bi se vsi ti milijoni delili še objektivno, če bi kmet res dobil podpore! Toda podporo dobi le klerikalni kmet. In največja žalost dr. Lampeta je, da ne more zapreti vodovodov liberalcem in prepovedati liberalcem deželnih cest. Na to umetnost študira sedaj dr. Lampe noč in dan.

Pravijo, da bodo dobili od države denarja. Po najbolj optimističnem računu dobi dežela Kranjska eno in eno tretjino milijona.

Danes pa ima dežela že 1 in dve tretjini milijona deficita.

Čaka še deželni cestni zakon, ki bo stal deželo najmanj pol milijona kron.

Učiteljske plače se morajo regulirati, ker tudi naša dunajska vlada še ni tak, da bi dovolila preodkaz, ne da bi obenem zahtevala regulacije učiteljskih plač, saj je Kranjska glede plač učiteljev na zadnjem mestu v Avstriji. Vsak paznik v prisilni delavnici ima boljše plačo, kakor vzgojevalci naše mladine in v Ljubljani mi je znan slučaj, da ima šolski sluga boljše plačo, kakor nadučitelj in voditelj one šole.

(Čujmo! Čujmo!) Naša šola mora propasti. Kdo bi ne razumel bega vse naše značajne mladine pred učiteljskim stanom? Zato mora država pritisniti, da se regulirajo učiteljske plače, najskromnejša regulacija pa bo stala 2 tretjini milijona.

Potem pride še novo posojilo. Če najame dežela 6 milijonov, bo

plačala danes najmanj pol milijona obresti.

Deficit dežele Kranjske bo naraščel torej najmanj za pol milijona. — Očitno bi se skoraj lahko deželni odbor, zakaj si ni preskrbel dežele na čudežih vodiške Johance. (Veselosť.)

V takem položaju smo morali delati. To je možno hudo peklo, zato so izposlovali predčasni razpust deželnega zbora, za kar ni bilo nobene stvarnega povoda, ker poteče doba bivšega deželnega zbora šele marca. Klerikalci niso hoteli čakati tako dolgo, ker bi se moralo vse razkriti celi javnosti. Oni pa upajo s svojo interpretacijo deželnega volilnega reda, kateri pritrjuje tudi naša nadvse klerikalcem poslušna deželna vlada, iztrgati nam 3 do 4 mestne mandate na deželi, da bi imeli z Nemci 42 glasov. Potem bi ne imela nobena stranka več prilike, kontrolirati njih deželno gospodarstvo. Nemške stranke se ne boje, ker je tako ponižna, da za skledico kočevske šole zatise obe očesi. (Klici: Kravje kupčije!)

Vaša stvar je, da razmotrivamo, ali je bilo naše postopanje sprično nad vse težkemu stališču, ki smo ga imeli, pravo, ali ne. Jaz mislim, da je bilo pravo, da smo se zatajevali do skrajnosti, da prinesemo v deželno gospodarstvo toliko luči, kakor je mogoče.

Prišle bodo nove volitve. Nihče se ne bo trgaj za mandat, ker je danes že vsak človek trpin svojega strankarskega prepričanja, vsak pa, kateremu boste poverili mandat, bo rekel: »Če me narod kliče, grem!« (Dolgotrajno viharo odobravanje.)

Kot drugi je govoril nato, viharo pozdravljan, župan ljubljanski

dr. Ivan Tavčar.

ki je izvajal nekako sledeče:

Ker je čas tako hitro potekel, so se poslanci dogovorili, da poročajo danes samo še on, dočim bodo poročali ostali poslanci pozneje, ker bo treba sedaj skoraj dan na dan shodov.

Predgovornik je povedal, s kakim nasprotnikom so se imeli boriti v deželnem zboru ter je naglašal, koliko samozatajevanja je bilo potreba, da so lahko vsaj malo posvetili v klerikalno gospodarstvo. Ne bi mu popolnoma pritrdil. Če so začeli provocirati poštenjake iz deželnozborske večine, so padale tudi od naše strani besede, ki so padale kakor toča na njih povešene rame.

Zadnje deželnozborsko zasedanje je bilo v vsakem oziru podučno za ljudstvo na Kranjskem in je skoz in skoz dokazovalo, kako pogubna je ta stranka, ki ima sedaj gospodarstvo v rokah, na drugi strani pa tudi dokazalo, da imamo opraviti s stranko, ki ima na sebi vse zmožnosti, da privede ljudstvo in deželo na kraj propada. Opozarjal je na to, kako se ti ljudje danes v svojem umazanem časopisju hvajajo, da bi človek mislil, da so sami nedolžni angeli in velikanski finančni ženjji. Sedaj tulijo, da so bili naprednjaki v zbornici obsojeni. Ravno nasprotno pa je resnica. Obsojeni so bili oni in ta madež se ne bo dal več izbrisati. Oni so spravili deželni zbor kranjski na nivo, ki bi ga mogli primerjati le s svoječasnemu Pichlerjevemu kevdru v Ljubljani.

Dokazali so, da nimajo prav nobene moralne cene in če bi kdo zahteval, da naj se on pokori tisti morali, katero zastopajo stebri deželne zbera, pobegne pred to moralo, kakor pred smrđljivo mrhovino.

Dokazali so, da so stranka, na katero se ni v nobenem oziru zanesli. Enkrat so napravili naprednjaki veliko napako, da so jim zaupali in verjeli v njih poštenost in v njih obljube, ki so šle na to, da se klerikalci ne bodo dotaknili naprednih

mestnih mandatov,

kakor tudi ne mandatov veleposeststva. Veleposestniških mandatov se res niso dotaknili, naprednjakom pa skušajo z zvijačami, ki bi delale čast konjskim mešetarjem in če ne gre drugače, tudi z grdo hudobijo odnesti napredne mandate. (Klici: Tudi viado zadene krivda!) Vjeli so napredno stranko takrat na prav poseben način s tem, da so apelirali na njena patrijotična čustva, ker je bil takrat ravno

vladarjev jubilej,

da se doseže delazmožnost kranjskega deželnega zbora. Napredni poslanci so se takrat udali iz patrijotičnih nagibov, njih patriotizem pa so porabili za bič in ne respektirajo kompromisa ter skušajo s tem kompromisom tepsti naprednjake. Toda teplo jih bo tudi same. Vsaka stranka mora propasti, ki dane besede ne drži. (Klici: In Schwarz je besedo snedel!)

Gospodarstvo dežele je danes v rokah samih takih ljudi, ki so vse

drugo študirali, samio gospodarstva in gospodarskih vprašanj ne. Kar pa se tiče deželnega finančnega ministrstva bo še videti, da bo napravil deželo še falitno in pogal v propad kmeta, ki je danes še v njega zaljubljen.

Zelo pomenljiva in značilna ter grda stvar je

pristranost pri razdelitvi deželnih sredstev,

kjer se dela dosledno razlika med liberalci in klerikalci. To je grdo načelo, ki je izrabljajo tudi na polju človekoljubja v najostudnejše strankarske namene. Zlasti vidimo to hudočno postopanje

proti beraško plačanemu učiteljstvu, kateremu odtrgujejo vsakdanji kruh, ker ne pada pod Lampetova kopita. (Veselosť.)

Enako je z gasilnimi društvi. Tu se gre vendar za popolnoma človekoljubno napravo oni pa tudi pri tem ne morejo pozabiti na svojo politiko brez vesti in brez morale.

Eno stvar, pravi govornik, da mora še omeniti, in sicer samo zato, ker mu je predsednik dežel. zbora vzel v tej zadevi besedo, ko je hotel govoriti. Zadeva pa spada pred forum deželnega zbora in vseh davkoplačevalcev. O tem, kako je deželni predsednik vodil razprave, nobene besede, unikum pa je, da dr. Susteršič ne pozna nobene druge strasti, kakor da tira nasprotnike pred disciplinarni odsek in iz zbornice ven. Noče se dotakniti denarnih zavodov ter jih pusti raj v miru, ker je vsako hujškanje v javnosti škodljivo. Drugo vprašanje pa je:

ali sme deželni odbor, ki upravlja tuje premoženje, prevzeti milijonske garancije za zavode, ki z deželo nimajo ničesar opraviti?

Dežela je prevzela tako garancijo in glavar Susteršič je izjavil, da je dobil dotični zavod to garancijo, ne da bi bil za njo prosil.

Če zavod ni prosil, je naravnost bendarija,

takemu zavodu, ki ima kakih 20 milijonov vlog,

vsiliti deželno garancijo!

(Klic: Slabo tiskano!)

Na drugi strani pa je še pomenljivejša ali bi dobila taka garancija cesarjevo sankcijo.

Nasprotna stranka se absolutno brani te garancije ter stoji na stališču, da je ni treba. Napredna stranka pa pravi, da je absolutno potrebna, ker se tiče več milijonov, ki bi jih končno lahko morala dežela plačati. Cela stvar pa je pogubna, ker ona garancija ni nič drugega, kakor

prazna beseda,

in deželi ni treba plačati niti vinarja. Ni namreč povedano, ali velja

garancija za večne čase,

ali se lahko prekliče v vsakem trenutku. In končni nasledki? Dežela ne plača niti vinarja. Pridejo sodniki in razsodijo, da vlagatelj in dežela nimata nobene pogodbe, tudi cesarjeve sankcije ni, — potem bodo ti ljudje, ki vpijejo danes o garanciji, največji škodljivci naroda. Potem vlagatelj res lahko trpe škodo.

Tako izgleda gospodarska politika sedanje deželnozborske večine na vseh koncih in krajih. Kamor pogledamo, vidimo samo površnost in znake, da ne znajo ceniti denarja. — Dr. Lampe razsipa z milijoni, ki jih zabija v vodo in v zemljo in tako na vseh koncih in krajih, pri tem pa vedno vpijejo, da smo naprednjaki poraženi in poteptani. Če bi bilo to res, potem bi nasprotniki ne uganjali teh zvijač, da bi napredno stranko pripravili ob moč. Najboljši dokaz moči napredne stranke je, bojazen večine pred njo. Če bi se je ne bali, bi njenih poslancev ne izključevali, stranke ne skušali goljufati za mestne mandate in bi z veseljem sprejeli kontrolo ter bi se ne skrivali kakor zajec. Kar se tiče volitev, je govornik optimist, skoraj pa bi pritrdil bivšemu deželnemu glavarju, ki je rekel:

»Prosimo boga, da naj ostanejo v večini še naprej, potem bodo v šestih letih snedli sebe in deželo!«

(Dolgotrajno bučno odobravanje.)

Končno je zaključil državni poslanec

dr. V. Ravnihar

shod z bodrilom k zavesti in navdušeni agitaciji ter je izrekel shod predno se je razšel med viharim odobravanjem naprednim poslancom zaupanje in zahvalo.

Naprednjaki,

spominjajte se pri vsaki priliki

„Narodnega sklada“, in nabirajte prispevke zanj!

Štajerski deželni zbor.

Znamenita je bila seja štajerskega deželnega zbora od 15. na 16. t. m., ki je trajala brez najmanjšega odmora od srede od 10. ure dopoldne do četrta do 8. ure zjutraj, torej celih 22 ur. Zanimiva je bila ta seja tudi s stališča štajerskih Slovencev. Deželni zbor je namreč soglasno sprejel predlog za začasno zboljšanje učiteljskih plač v obliki draginske doklade letnih 1.200.000 K, dokler se ne sklene zadevni zakon. Tudi vpokoje-nim učiteljem je bil sklenil priboljšek, enako tudi katehetom. Zadeva se je sicer obravnavala skupno s predlogom na zvišanje deželnih doklad na pivo, kar je pač moralo vzbuditi odpor zastopnikov delavstva. Socijalni demokrati so imeli zelo težko stališče, z ozirom na svoje volilstvo, kar se mora pravici na ljubo priznati.

Zato so kljub maloštevilnosti (4 poslanci) obstruirali. Nemške stranke, katerim je bilo istotako težko glasovati za davek, so izjavile, da s tem prinašajo težko žrtev z ozirom na nujne potrebe učiteljstva. Temu stališču se ni mogla odreči moralna podlaga in je postrvovalno postopanje nemških meščanskih strank v ti točki odobravati tem bolj, ker so se zagovarjali soglasja svojih volilcev. Tudi zastopnik slovenskega meščanstva dr. Kukovec se v tem položaju ni mogel odločiti, da bi nastopil zoper predlogo o zvišanju deželne doklade na pivo. Za zvišanje iz stališča stroge opozicije seveda ni glasoval. Slovensko obrtništvo, ki je dovolj razsodno, da odobruje zboljšanje gmojnega stanja učiteljstva, zlasti slovenskega, bode to postopanje odobrilo. Dosednejše je to postopanje gotovo, nego glasovanje slovenskih klerikalcev, ki so tkrat kot sicer kmečki poslanci glasovali deloma proti zvišanju doklade na pivo, po večini se pa absentirali. Nedosledno se nam to zdi, ker je vodja klerikalcev dr. Korošec v debati pod častno besedo potrdil navedbe dr. pl. Kaana, češ, da odgovarja tajni pogodi med njimi in Nemci, da velja tesna zveza med obema predlogoma (zvišanje doklad na pivo in draginska doklada za učiteljstvo). Kot stranka duhovnikov je izposlovala iz dohodkov piva klerikalna stranka tudi zvišanje nagrad za katehete, kar je gotovo tudi pravično. V nasprotju z nemškimi klerikalci je pa slovenska klerikalna stranka markirala opozicijo in kakor omenjeno, glasovala sicer za nove izdatke, pa proti dotičnemu pokritju. Posestno stanje v predsedstvu zbornice so pa tudi tokrat Nemci zboru čuvali. Deželni glavar grof Attems je 22 ur brez jedi in pijače, ne da bi si privoščil iti na stran, predsedoval, da bi ne prišel Slovenec kot namestnik v položaj, da bi predsedoval.

Kljub 22urni naporni seji se je štajerski deželni zbor včeraj ob 6. uri 2 minut zopet sestel. Med predlogi se nahaja predlog odseka za občinske zadeve. Deželni odbor je imel namreč pravico dovoljevati občinske doklade na neposredne davke do višine 150% brez cesarjeve sankcije. Sedanjí predlog dovoljuje tako zvišanje do 300%. Predloženo je nadalje poročilo o pobiranju davščin in svrhu izgradbe in vzdržanja vodovodov ter glede volitev v prizivno komisijo za osebno dohodarino. Poslanec dr. Schacherl se zopet zavaruje proti namenu, kako vodi deželni glavar sejo ter zahteva sklicanje seje načelnikov strank, čemur deželni glavar ugodí in skliče sejo za danes ob pol 10. uri dopoldne. Sprejme se nato v drugem branju izprememba zakona o realkah. Nato pride v razpravo deljve deželnega posojila. Višiči dolgo časa se v zadnjem času povišali brez obresti od 1. julija 1913 do 14.677.400 K, v katerem znesku se nahaja tudi postojanka za bolnico v znesku 6.200.000 K. Od te vsote je nad šest milijonov obrestovati s najmanj 5%, 8.603.900 kron s 6 do 7%. Treba je torej konvertirati dolg v nižjeobresten. Zato naj se najame eventualno hipotekno posojilo v najvišjem znesku 10 milijonov kron. Vnela se je debata, v katero je posegel poslanec Resel in poslanec dr. Kukovec, ki je tudi naglašal, da ne gre ničesar prej dovoliti, predno deželno gospodarstvo ni popolnoma razjasnjeno. Treba je najprej gospodarstvo samo konsolidirati in si šele potem beliti glave o boljši fundaciji višičih dolgov. V svojem odgovoru je odkril poslanec dr. pl. Kaan, da znaša potrebščina Štajerske za 1914. leto 41 milijonov in da reprezentira glavna in davčna sila dežele premoženje 70 milijonov. Poslanec dr. Schacherl zatveha najprej obracun in proračunski provizorij, dočim izjavi dr. Kukovec, da provizorij ne zadostuje in da je treba trdne podlage za delovanje v prihodnosti. Končno je bila predloga sprejeta. Sprejeta je bila nato izprememba

zakona o ženskem in otroškem zdravilišču za tuberkulozne. Razni predlogi se odkazujejo nato odsekom ter zaključí deželni glavar sejo malo pred pol 11. uro.

Prihodnja seja je danes ob 10.

Tirolski deželni zbor.

Tirolska deželna volilna reforma je bila po dvodnevni debati včeraj ob 3/412. dopoldne v vseh treh branjih sprejeta. V popoldanski seji so se določile dijete za izven Inomosta stanujoče poslance na 20 K, za one, ki stanejo v Inomostu, pa na 10 K. Deželni odborniki dobe letno po 10.000 kron ter za vsako sejo deželnega odbora 24 K, oni pa, ki so v Inomostu v kaki pisarni, 25 K. Prejemki predsednika obeh sekcij deželnega kulturnega sveta, se določijo na 6000 K. Sklenila se je nato izprememba poslovnika, ki onemogoča tehnično obstrukcijo. Na razgovor je prišla nato mizerija okrajnih šolskih nadzornikov, vpeljal se je verouk v obrtne nadaljevalne šole ter dovolilo 1/4 milijona kron za vodovode.

Štajersko.

Pevski izlet v Celovcu. »Slov. delavsko podporno društvo v Celju« priredi s svojim pevskim zborom dne 18. in 19. t. m. izlet čez Sp. Dravograd v Celovec; pevci se vrnejo čez Beljak, Jesenice in Ljubljano v Celje. V Celovcu bo pevski zbor v soboto 18. t. m. v hotelu »Trabesinger« nastopil. Odhod iz Celja v soboto s savskimi vlakom ob 3/41., povratek v nedeljo zvečer ob 3/9.

Klerikalni napadi na dr. Kukovca. Sedaj ko si slovenski klerikalci na ljubo Nemcem in vladi v deželni zboru še ust ne upajo odpreti (nismo mislili, da znajo biti močje tako hvaležni, da jim ni treba iti v volitve), so začeli v »Straži« toliko izdatneje napadati — dr. Kukovca in to po znani metodi; izkoriščajo celo tiskovne napake, ki so ostale v besedilu njegovega v »Slov. Narodu« priobčenega govora na glavnem zboru. Za stavbo slovenske gimnazije v Celju ne store klerikalni državni poslanci nobenega koraka, pač pa očitajo dr. Kukovcu, da dá svojo hišo državi v najem za slovenske gimnazijske razrede. Hiša ni bila nikoli zidana v šolske namene in ima zato mnoge napake; ampak boljše pa tudi v Celju ni dobiti za iste svrhe. Višja gimnazija se že stavi za nemške privravnice, merodajna slovenska stranka pa se tako nizkotno zaletava v svojem časopisu v naše ljudi in v slovensko politično manjšino, mesto da bi na Dunaju pošteno storila svojo dolžnost. To je »narodu koristna« politika klerikalcev!

Iz št. Jurja ob Južni žel. Mi smo zdravnik g. dr. Ipavica v Slov. Narodu« minule dni na miren in dostojen način opozorili na njegovo politično dolžnost, da odstopi kot izvoljen občinski odbornik, ker se noče v občinskem odboru tako ravnati, kakor zahtevajo to njegovi napredni volilci in njegovi napredni soodborniki. Na to opozoritev je izšel v »Straži« skrajno surov odgovor, za katerega pripisujemo odgovornost g. dr. Ipavici. Na tako izzivanje tudi ne bomo molčali in ga vprašamo, kakega mnenja bi bil on o bivšem častniku, kateri sne svojo častno besedo? Prihodnjic pa bomo obširneje govorili o vlogi, ki jo igra v dr. Ipavčevi aferi »lepi« šentjurski kaplan Kavčič. V »Straži« napovedan boj bomo izvajali do skrajnosti.

Iz deželnega šolskega sveta. Za učitelja in šolskega vodja je nastavljen v Viršanju def. učitelj v Prevorju Ivan Jordan; za def. učitelja v Zavrču je nastavljen provizoričen učitelj Herman Krž. Predstavljena je def. učiteljica v Legnu Amalija Orehek v št. Jur ob J. žel.

Pozor slovenske pevke in pevci! V začetku zimske sezone obrača se Celjsko pevsko društvo do vseh slovenskih pevki in pevcev v Celju in okolici, da pristopijo kot izvršujoči člani našemu društvu in pomnožijo na ta način število onih, ki že sedaj v častnem številu pri društvu sodelujejo do one stopnje, ki jo zahteva naš narodni položaj v mestu Celju. Pomen slovenskega petja v Celju je tako ogrožen, da ga ni treba utemeljevati. Društvo goji petje v moškem, ženskem in mešanem zboru v mali dvorani Narodnega doma v Celju. Čas vaj se vedno naznani po lepkih v Zvezni trgovini in trgovini Karel Vanič v Narodnem domu v Celju. Vsaka petja zmožna Slovenka in vsak Slovenec je tem potom k pristopu vlnudno vabljen. — Odbor.

Iz učiteljskih krogov. Kakor znano, bo štaj. dež. zbor dovolil za leto 1914, oziroma do ureditve učit.

plač štaj. ljudskošolskemu učiteljstvu posebno draginsko doklado v znesku po 1.200.000 K. Radovedni smo le, po katerem ključu se namerava ta draginska doklada razdeliti? Naše mnenje je, da je denarne pomoči najpotrebnejše tisto učiteljstvo, ki služi v 3. krajevnem plač. razredu in od tega spet tisti učitelji, oziir. učiteljice, katerim se je mesto izvanredne doklade dovolila prva petletnica v istem znesku in ki vsled tega dobivajo že do 10 let eno in isto plačo. Pravično bi torej bilo, da bi se z dovoljenim zneskom najprej odpravili tretji krajevni plačilni razred, katerih je na Spodnjem Štajerskem največ, ostala vsota pa bi se naj razdelila med učiteljstvom v tišem razmerju, kakor se namerava še letos nakazati enkratna podpora; potemtakem naj bi se drag. doklada razdelila provizoričnim, neoženjenim definitivnim in oženjenim definitivnim učiteljem v razmerju 1:2:3. Zeleti bi tudi bilo, da se omožene učiteljice, ki morajo vse moči posvetiti šoli, domače gospodinjstvo pa proti plačilu prepusti drugim osebam, ne preze. Ker že bedno učiteljstvo drag. doklad težko čaka, bi bilo istemu precej pomagano, če bi se doklade nakazale mesečno takoj s 1. prosincem 1914. — Prosimo uvaževanja!

Slovenski spodnještajerski občinski uradi so dobili te dneve iz Češkega neke nemške v ponemčevalne namene od »Bund der Deutschen in Böhmen« izdane srečke, na katerih se čita geslo: »Den Deutschen kann nur durch Deutsche geholfen werden«. Ker smo tudi mi v geslu izražene mnenja, bomo te srečke zavrgli tja, kamor spadajo!

Nova avtomobilna zveza. Iz Konjiškega okraja nam pišejo: Govori se, da namerava znano slovensko podjetje upeljati novo avtomobilno zvezo Celje-Konjice, ali celo Celje-Maribor. To misel pozdravljamo najsrčneje posebno vsled tega, ker se nam s tem projektom obljubja ugodnejša in hitrejša zveza ter se lahko izognemo ponemčevalnim železnicam. Večji promet bi bil pričakovati, ako bi vozila zjutraj in popoldne dva avtomobila in sicer tako, da bi bilo mogoče priti zjutraj v središča okrajev, to je v Celje, Konjice, Slovensko Bistrico in Maribor, popoldne pa obratno. — Želimo, da bi bilo iz te moke kmalu kaj kruha!

Iz Maribora. Za mesto Maribor potrebovali bi slovenske obrtnike: krojača, čevljarja, mizarja, mesarja. Solidni in zmnožni obrtniki te stroke s potrebnim kapitalom bi imeli v mestu, oziroma v okolici dovolj dela in zaslužka. Vsa pojasnila daje brezplačno podružnica »Branibora« v Mariboru.

Koroško.

Preziranje Slovencev. — Krše nje državnih temeljnih zakonov. V Pliberku je bil razpuščen občinski zastopar, ki je prevzel začasno vodstvo občinskih poslov vladni komisar. Pred kratkem so bili izdani volilni oklici na nove volitve, ki so imeli edino ta nedostatek, da so bili izdani samo v nemškem jeziku, med tem, ko so se izdajali ti oklici dosedaj običajno vedno v nemškem in slovenskem jeziku. Slovenci so videli v tem postopanju, ki je naravnost sramotilno in žaljivo za Slovence, kršenje državnih temeljnih zakonov, ki ugotavljajo narodo enakopravnost. Zaradi tega so se Slovenci pritožili, češ da se je s tem brezobzirnim postopanjem kršila enakopravnost narodov, ki je ugotovljena v državnem temeljnem zakonu. Večino občanov tvorijo Slovenci, ki ne razumejo nemškega jezika in ne morejo čitati teh oklicev. Zato upravičeno zahtevajo, da se izdajo ti oklici, ki zadevajo upravo občine, tudi v jeziku, ki ga razume večina občanov. Tozadevna chraivnava se je vršila včeraj pred državnim sodiščem na Dunaju. Zastopnik pritožbe dr. Lenoch je izvajal, da so slovenski občani, ki so v večini popolnoma upravičeni, da zahtevajo oklice, ki so namenjeni njim, v slovenskem jeziku. Taki oklici so bili do sedaj vedno dvojezični, in Slovenci ne uvidijo nikakega razloga, ki bi utemeljeval postopanje komisarja, ki hoče naenkrat odpraviti ta usus in uvesti samo nemške oklice, katerih večina Slovencev, ki tvorijo večino občanov, ne razume. Vladni zastopnik, sekcijski svetnik grof Eltz je odgovarjal na to zelo klaverno. Rekel je, da dosedaj še nima mo zakonite določbe, v katerem jeziku naj se izdajajo na Koroškem uradni oklici. Zato tudi nimajo stranke pravice, dajati uradom tozadevno posebne direktive. Zadostuje torej, da se izdajajo taki oklici v deželnem jeziku. Nemški jezik pa je na Koroškem deželni jezik in zaradi tega se v tem slučaju ni kršila narod-

na enakopravnost. Dr. Lenoch je z ozirom na to izvajanje poudarjal, da tu ne gre za objavo politične oblasti v njenem delokrogu, marveč izključno za občinsko zadevo, katero mora vladni komisar na mesto razpuščenega občinskega zastopa urediti. V tem slučaju pa pristojajo občanem gotovo one pravice, ki so utemeljene v državnem temeljnem zakonu. Po daljšem posvetovanju je razglasil predsednik sklep, da se razglasi sodba jutri v soboto.

Zagonetna smrt kaznenca. V ponedeljek so pripeljali v policijski zapor v Beljaku 40letnega delavca Franca Sornika, ki je doma iz tolimskega okraja. Aretirali so ga, ker je pijan razgrajal v gostilni. Drugo jutro so našli Sornika mrtvega v ječi. Zdravnik je dognal, da ima prebito lobanjo. Vprašanje je, ali je dobil Sornik poškodbo že v gostilni, kar je težko verjetno, ali v zaporu.

Primorsko.

Iz Opatije. Slovensko izobraževalno in podporno društvo priredi dne 19. oktobra v Narodnem domu v Voloski gledališko predstavo. V priporjeni bosta igri »V Ljubljano jo dajmo« in »Brat Sokol«. Po igri prosti zabava s plesom.

Razstava sadja v Voloski. S 16. oktobrom t. l. je bila otvorjena sadna razstava v Narodnem domu v Voloski. Priredil jo je premski odbor za reško dolino. Razstavljeno je nad 100 vrst raznega našega sadja, ki po kakovosti in lepoti pač ne dela srainote naši domovini. Razstavne mu odboru gre zelo na roko Istrska Narodna zajednica, kar je pač vse hvale vredno. Naj ne zamudi nobeden naših ljudi prilike, ki se mu nudi sedaj 10 dni, da ne bi obiskal razstave. Posebno se pa priporoča ljubimcem dobrega sadja.

Boj za Trst. Pred kratkem smo priobčili pod tem naslovom izvajanja tržaško - dunajskega tednika »Bill« o važnosti in pomenu Trsta za Avstrijo in o nalogi avstrijske vlade napraviti tržaškemu vprašanju. Ta ugledni tednik se bavi pred vsem s pospeševanjem gospodarstva, trgovine, industrije in obrti. Že zaradi tega mora stati nad vrvežem narodnostnih in političnih borb in se ne sme brigati za posamezne narodnostne in politične »borbe« in strankarske interese, marveč za splošen povzdig in blaginjo avstrijskega mesta. Slovenci se s temi izvajani popolnoma strinjamo v tem, da bodi v Trstu odprta pot vsem avstrijskim narodom za sorazmerno gospodarsko uveljavljenje. Tega se Slovincem ni treba bati, (Udarjena pa je s tem pač iredentistična laška kamora, ki štiti pred avstrijskimi italijanske interese) kajti kljub konkurenci Slovencev in Italijanov si ohranijo Slovenci in Italijani tudi v tem slučaju prvenstvo domačinstva, ako bosta dokazali zadostno sposobnost, življenjske sile in eneržije. V tem oziru stavijo Slovenci samo še ta pogoj, da bodi državna politika nepristranska, enako dobrohotna in da naj ne pospešuje neslovanskih in neitalijanskih elementov na škodo domačega prebivalstva. Če bo država izpolnila ta pogoj, potem se ni bati niti Slovincem, niti Italijanom za svojo pozicijo v Trstu in dasi so tržaška vrata na stežaj odprta vsem avstrijskim narodnostim. Slovenci niso do sedaj še reklamirali Trsta samo zase, kar so storili že opetovano Italijani, pač pa si hočejo zagotoviti stališče v gospodarskem in političnem življenju, stališče, ki jim gre po številu in gospodarski moči v Trstu. Grajati pa moramo Slovenci, kot avstrijski državljani, kot zgodovinski gospodarji Primorja dosedanjio tržaško politiko avstrijskih vlad do časa namestnika Hohenlohe, ki je edino s stališča kot zvest Avstrijec ukrenil to, kar bi bilo že davno potrebno in to ne morda na ljubo eni ali drugi narodnosti, marveč v dobrobit celokupne Avstrije in v varstvo avstrijskih temeljnih državnih zakonov.

Dosedanja tržaška politika je bila politika favoriziranja drugih narodov in oviranja našega napredka in razvoja z vsemi sredstvi, ki so v obilni meri na razpolago državnemu aparatu. Slovenci smo se slej ko prej borili edino le proti zapostavljanju našega življa in naših pravic, in v tem boju bomo napredovali, tudi če bi vlada na en ali na drug način, pod enim ali drugim naslovom dajala prednost laški iredentistični kamori pred svojimi državljani Slovani.

Postopanje Judov v Trstu. Judje v Trstu sicer ne igrajo velike vloge, posebno ne nemški Judje. Izmed laških se odlikuje najbolj Žid na Goldonijevem trgu, ki dela laško in iredentistično politiko v Trstu in kateremu po večini slepo slede tudi pravi tržaški Italijani, avstrijski poda-

niki. Tuji judovski trg v Trstu ne uspeva tako, kakor po drugih avstrijskih, posebno pa po ogrskih mestih. Prednost imajo v Trstu solidne domače tvrdke, slovenske in laške, ki vsestransko odgovarjajo potrebam mesta. Je pa tudi nekaj nemških židovskih tvrdk. Te tvrdke so se oprijele v zadnjih bojih, seveda na priporočilo svojih laških bratov, laške kamore. Tako je na primer židovska tvrdka Kron, zaloga pohišstva na vogalu Poštnega trga in Poštne ulice to praktično dokazala. Glasom poročila »Edinosti« je odpuštila pred par dnevi brez povoda dva slovenska delavca in jih je nadomestila z dvema regnicoloma. »Edinost« pripominja k temu dejstvu samo to, da je gotovo ti tvrdki tudi nadežen slovenski denar, ker je tudi ta nevaren kamoristični »L'italianita di Trieste«.

Samoobtožba. Oni Nicolassi, ki je kakor smo že poročali, ustrelil v Trstu svoje bivšo ljubico iz Catanije, s katero je imel že 4 otroke in jo zapustil, se je včeraj javil pri državnem pravdniku in priznal umor.

Nemške vojne ladje v Trstu. Včeraj je priplula v Trst nemška križarka »Gacier«. Križarka ostane v Trstu delj časa, in sicer v ladjedelnici pri Sv. Roku. Dne 23. t. m. pripluje v Trst nemška oklopna križarka »Goeben«, na katero se bo vkrcaal kontreadmiral Souchon, ki prevzame poveljstvo čez nemško divizijo v Sredozemskem morju.

Tovariši! Tovariši!
V nedeljo, 19. oktobra 1913

se vrši
ob pol 11. uri dopoldne v »Mestnem domu«

shod
c. kr. državnih nastavljenecv

ki naj najostreje protestira proti nezahvalnemu, brezprimernemu zavlačenju od vseh činiteljev za potrebno priznane rešitve državnih uslužbenecv iz bede in siromaštva. — Ako Vam je na tem, da zakonodaja že vendar končno upošteva Vaše življenske interese ako hočete, da Vaš glas ne ostane klic upi-jočega v puščavi, tedaj poznate svojo dolžnost. — Vaši zaupniki bodo terjali od Vas malenkostno žrtev.

Brez žrtev ni zmage!

Ne pričakujte žrtev od »drugih«, ako jih Vi sami niste voljni doprinesiti!

Ako pa ostane ta apel brez odmeva, bi bili Vaši voditelji primorani ed-klanjati vsake odgovornosti.

Odločitev je odslej v Vaših rokah!

Gg. drž. poslanci vseh strank so vlnudno vabljeni.

Združene organizacije
c. kr. državnih nastavljenecv.

Dnevne vesti.

+ Pitreich in slovenski sodniki. Da je gosp. višjesodni predsednik Pitreich izrekel skrajno ponižujočo sodbo o slovenskih sodnikih, o tem sedaj ne more niko več dvomiti. Sal to v bistvu sam priznava v svojem popravku. Za rešitev vprašanja, v koliko je ta sodba opravičena, nava-jamo sledeče dejstvo: Znano je, da morajo predsedniki sodnih dvorov inspirirati v določenih presledkih njim podrejena sodišča. Gosp. dežel-nosodni predsednik v Ljubljani Els-ner prav pogosto inspircira okrajna sodišča. Pred izvršitvijo vizitacije pa si pusti od dotičnega sodišča vpslati različne akte v Ljubljano. Te akte pa odkaže raznim slovenskim svetni-kom ljubljanskega deželnega sodišča z naročilom, da jih pregledajo, naj-dene napake natančno ugotovijo ter o tem njemu ustno in pismeno poro-čajo. S pomočjo teh poročil napravi gosp. Elsner potem poročila na višje oblasti. Vprašamo eksclenca Pit-reicha in njegovega ljubljenca Els-nerja, zakaj le-ta ne daje takih aktov nemškim svetnikom, nadsvetnikom in dvornim svetnikom, katerih ima, tudi starejših nego so slovenski, do-volj na razpolago. Menda pa ne za-voljo njihove lastne komoditete, am-pak brezdomno zaradi izredne zmožnosti slovenskih sodnikov. Ali ne dokumentira gosp. predsednik Els-ner, ki gotovo ni prijatelj Slovencev, ravno s tem posebne sposobnosti slo-venskih sodnikov? Ali ne pobija rav-no s tem nehote splošno zaničevalno sodbo svojega nepodučenega šefa Pitreicha? Ni li dolžnost eksclenca Pitreicha kot visokega sodnika, da svojo krivično sodbo o slovenskih sodnikih revidira in popravi? Kako pa naj drugače slovenski sodniki še naprej izvršujejo z veseljem svoj te-

žavni poklic in delijo pravico, ako se z njimi tako postopa? Zlasti od tako visokega predstojnika!

† **Ljubljanski škof** je po posebnem papeževem ukazu dolžan skrbeti za to, da pišejo katoliški listi pošteno in spodobno in ima vsi moč nad temi listi. Toda ljubljanski škof ne izpolnjuje svoje dolžnosti in se ne meni za papeževe ukaze. Škof ne dopušča samo, da »Slovenec« laže in obrekuje, škof je sedaj tudi dopustil, da je prevzel odgovorno uredništvo »Slovenca« državnemu poslancu Jožu Gostinčarju. Za volilni boj naj bo »Slovenec« s poslanskim imuniteto Jožeta Gostinčarja zagotovljeno, da bo lahko svobodno in ne kaznovano uganjal največje lopovščine, da bo lahko lagal in sleparil kakor bo hotel, med tem ko bodo morali nasprotni listi vedno paziti, da ne zapišejo nobene stvari, ki bi je slučaj tožbe ne mogli dokazati. Gostinčarjeva zloraba poslanske imunitete je navadno lopovstvo, a kar je posebno imenitno, je to, da se godi to z vednostjo in s privoljenjem ljubljanskega škofa, ki ima absolutno moč nad klerikalnimi listi. Volilni boj se še ni prav začel, a škofov »Slovenec« že meče kepe blata na vse strani. Strah pred ljudsko jezo zaradi brezvestnega, krivičnega in nepoštenega klerikalnega gospodarstva je pač velik v klerikalnih vrstah in zato skuša »Slovenec« s psovanjem zadušiti vsako kritiko. Škofov list meče s sleparji, goljufi in tatovi okrog sebe, da se kar kadi. S sleparji, goljufi in tatovi zmerja svoje nasprotnike tista stranka, katere dična voditelj dr. Šusteršič in dr. Lampe se ne upata tožiti ne Kamile Theimerjeve, ne Tomaža Pavšlarja, ki sta jih obdolžila najhujših dejanj in jih nazgala tako, da bi se morala skriti pred svetom v najtemnejši kot. Vse psovane škofovega lista razodeva seveda samo grozni strah, ki ga imajo klerikalci pred stvarno kritiko. Klerikalna strahovlada čuti, kako sovražstvo se dviga proti njej, pa v svoji grozi psuje, da se dela tema in divja, kakor bi bili vsi hudiči ušli iz pekla. Svobodno! Pride že zopet ura obračuna in plačila, zopet bodo krinke padale in ljudski osrečevalci se bodo pokazali kot sleparji, goljufi in tatovi. Ljubljanski škof pa naj se le pripravi, da bo dajal odgovor za to, da je nekdanji Pakizvega Jožeta postavil za odgovornega urednika svojemu listu.

† **Razpustitvi kranjskega deželnege zbora** posveča »Riečki Novi List« članek, v katerem pravi med drugim: »Deželni zbor je razpuščen v najljubši borbi, ko so po klerikalcih s svinčeno težino padale najtežje obtožbe proti morali njihove politike in proti strankarsko-panamističnemu gospodarstvu v deželi. Ni institucije na Kranjskem, ki bi ne trpela pod raztvorajočim delovanjem klerikalne gonje, počenši od narodnega društva za telovadbo do največjih deželnih podjetij. Narod se izgublja v globokem neznanju in se duši v verskem fanatizmu in v verski blaznosti ter postaja žrtev klerikalizma in njegovih grabežljivih zastopnikov. Ne napreduje v obrambi proti vedno silnejšemu navalu germanizacije, nasprotno, porušenihi je mnogo narodnih nasipov, ki so bili preje zgrajeni z veliko muko. Klerikalci so sodelovali pri tem rušenju. S svojo mrzljivo proti kulturnemu napredku so uničili slovensko gledališče. Hrvatski narod je zelo interesiran na razvoju dogodkov na Kranjskem in na pobijanju kranjskega klerikalizma, ker se je preko Ljubljane, preko kranjskih klerikalcev posrečilo tuj klerikalni struji najti pot v Istro in v Dalmacijo. Ta struja pa nima ničesar skupnega z borbo za vero ali katoličanstvo, marveč je čisto politično podjetje z versko primesjo... Kranjski klerikalci so najbrže dobili navodilo, da bodo pri nas najbolje uspevali, ako sprejmo pravaški program. Niso se prevarali. Večji del duhovščine je krenil na pot klerikalne kranjske politike, a tudi marsikateri narodno čuteči ljudje, katerim je Šusteršič s Krekom obljubil sijajne uspehe, ako postanejo klerikalci. Ta politika, ki se poslužuje kranjskih klerikalcev kot avantgarde med nami Hrvati, je izročila Kranjsko popolnoma klerikalnemu tolovajstvu in tam se sedaj gospodari, kakor je po volji klerikalcem. Umičuje se slovenski duh, zlasti pa solidarnost med juž. Slovani; klerikalci simpatizirajo s Hrvati samo v toliko, da jim vsilijo klerikalizem in da zaslužijo narodno politiko, kakor so zarobili slovensko. Uničevanje svobodnega gibanja in na njem zasnovane slovensko-hrvatsko-srbske solidarnosti je bila glavna naloga kranjskega klerikalizma in njegovih emisarjev. Posrečilo se jim je, da so mnogim starejšim in slabejšim elementom vsilili svoj kulturni, a kar je najhujše, tudi svoj finančni program. »Zadružna Zveza« je igrala v Istri in v Dalmaciji veliko vlogo. To so momenti, v katerih klerikalna politika Šusteršiča-Jegliča in tovarišev stopa preko

ozkih mej Kranjske in posega v naš jugoslovanski problem. S te strani se je je premalo uvaževalo, a vendar je ta politika sodelovala pri razkrojenju našega narodnega odpora in pri zastrupljanju naših političnih razmer prav tako, kakor politika »Reichspošte«. Radi tega je nam borba naprednih Slovencev tem bolj simpatična in za nas tem bolj važna. Nesporo bodo napredni elementi tako v Sloveniji, kakor v Hrvatski umeli najti zvezo, da bodo z združenimi močmi pobijali klerikalizem, ki hoče pod firmo vere zarobiti narodne vrste v borbi proti tujemu navalu.«

† **Dr. Krek — prijatelj delavstva.** Po štirih mesecih bi se moral predčerašnjim zbrati socijalnopolitični odsek državnega zbora. Posvetovati bi se moral o zakonu glede varstva pekovskih pomočnikov, o zakonu glede zavarovanja rudarjev za slučaj nezgode in pa o penzijskem zavarovanju privatnih uradnikov. — Toda odsek ni bil sklepčen, ker je večina poslancev obstruirala. Od 52 članov odsekovih, jih je prišlo le 15. Med obstrukcionisti je bil tudi dr. Krek, ki ima vedno polna usta ljubezni do delavstva. Dr. Krek se ne zdi vredno, da bi se zaradi ubogih par, kakor so pekovski pomočniki, rudarji in privatni nastavljenici, potrudil na Dunaj. Dr. Krek si misli, če se kak rudar ponesreči, naj poginja brez vseh sredstev. Kadar bodo pa volitve — in te so že pred durmi — bo pa prišel taisti dr. Krek ter širokoustno hvalil svojo veliko ljubezen do delavstva, svoje koristno delovanje za delavske interese. Pri volitvah pa naj tudi delavstvo obstruira — dr. Krek ter mu pokaže vrata.

† **Velika nesreča v premogokopu.** V Cardiffu na Angleškem se je dogodila v ondnotnem premogokopu velika nesreča. Več sto delavcev je bilo usmrčenih, sto in sto žen in otrok bo ostalo brez rednikov. Pri nas v Avstriji se je hotela vsaj nekoliko izboljšati usoda ponesrečenih rudarjev. Državnemu zboru je bil predložen zakon o zavarovanju rudarjev za slučaj nezgode. Pri nas na Kranjskem imamo mnogo rudarjev in premogokopov. Tisoči in tisoči slovenskih rudarjev mora pod zemljo služiti svoj krvavi kruh — in vsak hip jih čaka usoda, kakršna je zadela rudarje v Cardiffu. Toda dr. Krek, duševni voditelj klerikalne stranke, nima srca za te rudarje. Obstruiral je sejo državnoborskega socijalnopolitičnega odseka, ki naj bi se posvetoval o zakonu glede zavarovanja rudarjev za slučaj nezgode. Dr. Krek noče, da bi se ubogi rudar zavaroval, če se mu pripeti nesreča. In vprašamo: ali se bo še našel delavec, ki bo izdal svoje tovariše-sotrpine, ter volil takega človeka v to ali ono zakonodajno zastopstvo.

† **Ljubezen do grude.** Na Dunaju je policija razkrila škodljivo delovanje Canadian - Pacific - družbe. Aretirala je ravnatelja dunajske agenture in več uradnikov ter agentov. Ta družba je kar na debelo izvažala mlade ljudi, ki še niso zadostili vojaški dolžnosti, v Kanado. — **Vojni minister Krobotin je poročal cesarju in prestolonasledniku,** kako nevarno se širi to izseljevanje, zlasti v vzhodnih deželah. Naša javnost še ni pozabila, kako so ravno naši klerikalci, na čelu jim deželni glavar in zaupnik krone, dr. Šusteršič, pozdravljali zastopnike Canadian - Pacific - družbe in kako se je zanj potegoval dr. Krek. Na kolodvorih so jim napravljali parade našega zdravega ljudstva, češ, poglejte, kako dober in zdrav material imamo. Ta klerikalna agitacija ni ostala brez uspeha. Črnomajsko in novomeško, pa tudi druga glavarstva bi mogla poročati cele knjige o žalostnih posledicah one klerikalne agitacije in parade. In morda bi bilo dobro, da bi se vojni minister Krobotin ozrl tudi na jug, na našo kranjsko deželo ter povedal na merodajnem mestu, da je ta nevarnost pri nas mnogo večja nego v Bukovini in da je bil prvi, ki je pozdravil pohod Canadian - Pacific - družbe na Kranjsko, ravno zaupnik krone in deželni glavar dr. Iv. Šusteršič, kateremu hoče vlada ravno sedaj dati absolutno moč na Kranjskem.

† **Postenjak** pa taki. »Slovenec« se je ozrl po ljubljanski okolici in je zagledal pezdinček v očesu svojega bližnjaka v Spodnji Šiški. Potem pa ni več pogledal naprej! Skoda! Pogledal naj bi bil v Moste, kjer živi Oražem in v D. M. v Polje, kjer živi Dimnik — pa bi videl dva, ki jih vse priporoča za javne funkcije seveda le pri klerikalni stranki!

† **Sleparija v vodiškem farovžu.** Vodiška Johanca se je izvežbala za sleparije s čudeži v nekem kloštru na Reki, kjer je njena sestra redovnica, Johanca pa je služila za »devico«. Kakor je posneti iz reških časopisov, so tudi ondodni kapucini z Johanco poskušali goljufati ljudstvo in zaslužiti čim več denarja. Kazali so Johanco, ležečo na mizi med sa-

mimi čipkami in gorečimi svečami. Johanca je »kri švicala«, ljudje so pa denar dajali. Na Reki pa ta sleparija ni tako dolgo cvetela, kakor v Vodičah, oblastva so kapucinom to kupčijo ustavila in Johanca je morala zapustiti Reko. Klátila se je potem po Hrvaškem, a tudi tam ji niso pustili slepariti, nego izdali proti njej tiraličo. Na Kranjskem se ji je bolje godilo, mnogo bolje. Kranjska dežela je pač Eldorado za farške sleparije!

† **Teorija in praksa.** V zadnji številki »Heimgartna« piše Rosegger o narodnostnem sporazumu in pravi: »V naši ljubi Avstriji se je zdaj začelo ljudsko gibanje v svrhu sporazuma narodov. Hrepenenje po miru. Kako? Narodnostni sporazum? Ha, ha! Okoli in okoli se glasno zasmeje skepticizem. Ta se smeje vedno porogljivo, kadarkoli naj bi se izvršilo kako veliko delo. In vendar se bo izvršilo. Tisti, ki to zanika, je slab hlapec, ne zna in ne dela drugega, nego da podstavlja nogo onim, ki gredo pred njim. Tisti pa, ki temu pritrdi, je znanec, stvaritelj, bo gospodar sveta. Mogoče je, da so elementi, ki potrebujejo zdaj divjajočo sovražstvo med narodi v svoje svrhe. Toda zdravo življenje kliče po miru in začne vedno bolj zaupljivo verjeti, da je mir mogoč. Hrepenenje poraja vero, vera pa je mati čina. Če želimo in verujemo na dobrohotno zblizanje naših narodov, tedaj se bo to zgodilo. Ne mislim tu na »političen« sporazum, ta pride pozneje na vrsto. Najprvo morajo ljudje imeti prijazno naziranje drug napram drugemu. To je mogoče, čeprav politično še nismo edini; to je mogoče, če se tudi vsaka oseba trdno in zvesto drži svoje narodnosti. Ko smo ustvarili svojo veliko nemško obrambo ustanovo, se je vedno in vedno reklo, da naj ne bo ta kljubovalna, marveč obrambna za nas. Mi smatramo za v redu, če imajo tudi naši avstrijski sosedi narodi take obrambne naprave za svoj narodni obstoj. Vsak narod naj na svoji grudi varuje svojo narodnost, svoj jezik, svoje običaje, svoj izvor iz prejšnjih dob, kakor tudi vsak državljani goji v svoji hiši svojo rodbinsko tradicijo, ne da bi ga sosed pri tem oviral. Če pa gre v sosedovo hišo, tedaj se bo moral prilagoditi običajem te hiše. Če se vseli Nemec v deželo Slovanov, tedaj se bo moral tam prilagoditi, in če se naseli Slovan na nemškem ozemlju, tedaj se bo moral privaditi nemškimi navadam in nemškemu jeziku, kakor je tudi bilo pred časom v naši državi. Koliko dobrih Nemcev pri nas ima slovansko ime in kako marsikak marljiv Čeh ali Slovenec, ali Italijan ima nemško ime. Torej naj bo vsak narod doma na svoji grudi, ki je postala zgodovinska. Vsak nacionalec naj bo v svoji deželi doma, v sosedovi deželi pa gost, dokler se v drugi narod ne vživi. — To se mi zdi tako samoobsebi umljivo, to se miore tako brez nasilja in sovraštva vršiti, da ne morem razumeti, zakaj bi bilo to nemogoče. In če so enkrat premagane kaprice narodnega razširjenja in zavojevanja, tako da ne bomo imeli več opraviti s »prokletim Čehom«, s »prokletim kacelmaherjem« ali »nadležnim Nemcem«, ki hočejo vedno le drug drugega izpodrinuti, potem si zopet stoji nasprot: sosedi, državljani, ljudje in pokazalo se bo, da med olikanimi Nemci in Slovani in Romani ni nobenega velikega razločka. K temu spoznanju moramo priti, v njem kali mir. Zvesto gojenje lastne narodnosti v domovini, spoštovanje in prijazno mišljenje napram sosednim narodom — to doseči v kulturnih deželah vendar ne bo čarovnija!...« Roseggerjeve besede so prav lepe, dejanja njegova in nemškega naroda pa ravno nasprotna. Kje je naša slovenska gruda, ki jo nam odjemlje kak za kosom nikdar siti German? Zakaj se ne čutijo Nemci v naši slovenski domovini le kot gostje? Naj nam odgovori na to gostobesedni Rosegger! Mi bi bili popolnoma zadovoljni, da bi se Nemci tudi v dejanjih držali teh Roseggerjevih besed. Sole, ki se ustanavljajo in vzdržujejo z milijonsko Roseggerjevo ustanovo, imajo pač edino tla namen, da akumatizirajo na slovenski grudi slovensko dečo — nemškimi gostom. Nemec je vdril v sosedovo hišo ter hoče gospodarja, ki ga je pri vratih sprejel gostoljubno, s kruhom in soljo v roki, vreči iz njegove lastne hiše. Tako je resnica in nič drugačna. Besede žlobodravega Roseggerja je pa fantaziranje onemoglega starca.

† **Z razdelitvijo naše monarhi-** je z vsi resnostjo računajo v sosedni Nemčiji. Nedavno tega smo zabeležili, da razpošiljajo iz Monakova v Avstrijo v stotisoč izvodih manifest, v katerem se pozivajo avstrijski Nemci in vsi ostali narodi v Avstro-Ogrski, naj se upro in združijo s svojimi brati onkraj črne — žoltih meje. Naši nemški listi, ki se

kar cede avstrijskega patriotizma, docela molče o tem manifestu in nič ni slišati, da bi bila državna oblast odredila v tej stvari kako preiskavo ali da bi započela kak »veleizdajniški proces«. Seve gre za Nemce in pri teh zatisejše naše oblasti vsaj eno, ako ne kar obe oči! Vzpričo takšne pasivnosti s strani avstrijskih oblasti se ni čuditi, ako se v sosednji Nemčiji vedno globlje ukoreninjuje prepričanje, da »ljubi zavezničici« — Avstriji ni več pomoči, ker je sama docela ravnodušna in apatična napram težnjam, ki imajo očitven namen, po resno ogroziti v njenem obstoju. Za to tudi govore v Nemčiji o Avstriji, kakor o državi, ki je preje ali sleje posvečena razpadu. Značilna v tem oziru je vest, ki jo priobčuje torkov večerni list »Českega Slova«. List zatrjuje, da poučujejo na raznih kadetnih šolah na Pruskem taktiko, po kateri se bo treba ravnati pri razdelitvi — Avstrije. Nadalje navaja isti list, da se je vseučiliški profesor M. iz Nemčije napram nekemu uglednemu češkemu politiku izrazil tako-le: »Čudim se, zakaj se vi Čehi branite proti priključitvi k Nemčiji. Mi bi vam dali vse — ministristvo, sploh vse, kar bi zahtevali. Povedali smo vam to dovolj jasno že l. 1866. in pri tem vstrajamo še tudi dajes...«

Takšno razpoloženje vlada napram Avstriji v zavezniški Nemčiji, naši merodajni krogi pa še vedno sanjajo — o »nibelunški zvestobi« in proglašajo naše Nemce za edini »državo vzdržujoč« element! Kako se že glasi znani latinski pregovor? Quem dii perdere volunt — kogar bogovi hočejo uničiti, tega oslepé!

† **Osebnost.** Hinko Rebolj, oficijal in blagajnik na ljubljanskem drž. kolodvoru, je imenovan za postajenačelnika na ljubljanskem dolenjskem kolodvoru.

— **O sokolski slavnosti v Ljubljani** piše »Hrvatski Pokret« med drugim tudi to-le: »Sokolska slavnost je bila tudi slavnost narodne zavednosti v Ljubljani. V soboto in nedeljo se je ponovno dokazalo, da je narodna vojska tamkaj faktor, s katerim je treba povsodi računati. Najodličnejši napredni predstavitelji narodnega življenja na Kranjskem so člani Sokola in propagirajo tu preko Sokola slovensko narodno misel. Ravna se po načelu, ki ga je izrekel ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar: Sokolu ne sme biti ničesar tuje, kar je v resnici slovensko. Vsi prijatelji slovenske, slovanske in napredne misli so lahko zadovoljni s to proslavo. Slovenski Sokol je že sedaj spadal med najboljšje Sokole. Tudi v bodoče bo strogo izpolnjeval svojo narodno misijo. On bo tudi nadalje z jačenjem tela krepil srce in značaj in visoko dvigal demokratsko načelo. S svojim energičnim delovanjem bo na korist in na diko svojemu narodu in vsemu Slovanstvu.«

— **K 50letnici »Sokola« v Ljubljani.** Iz odbora se nam poroča, da se je po neljubi pomoti pozabilo omeniti med starimi člani tudi moža, ki je nad 32 let član »Sokola« in ki je bil več let marljiv vodič telovadcev, to je mestni blagajnik br. Veličan Fink! Na zdar!

— **Redek jubilej.** V nedeljo je obhajal v ožjem prijateljskem krogu gosp. Fran Jerina, železniški nadzornik in p. r. redki jubilej štiridesetletnice svoje poroke. Za njegov jubilej smo izvedeli prepozno, zato moremo temu vzor značaju in nemajnemu naprednjaku čestitati šele danes. Še mnogo let!

— **V hiši g. lekarnarja pl. Trakoczyja** na Mestnem trgu se nahaja kamen, na katerem je videti vklesano to-le: ... (najbrže je tu preje stalo »Erinnerung an die«) »Verteidigung des Forts durch den österr. General Moitelle von 21. Mai 1809. bis zur Übergabe an den französischen Marschall Macdonald den 23. Mai 1809.«

— **Nogometna tekma »Ilirija II.« : »Slovan«.** Nogometne tekme z vnanjimi močmi so za to sezono v Ljubljani zaključene. Sedaj pride na vrsto nekaj domačih tekem, da tako pokažejo tudi mlajše moči, koliko znajo, koliko so pridobile in napredovale. V zadnjem času se je nogometni šport v našem mestu še bolj razvil in tako bomo imeli to nedeljo priliko videti provokator novo ljubljansko moštvo »Slovan« v boju z »Ilirijo II.« V športnih krogih se trdi, da sta oba tekmovalca nekako enako močna. — Vsled tega bo ta tekma gotovo zanimiva in do konca napeta, obenem pa za gledalce poučna, ker nam pokaže napredek mladine na tem polju.

— **Nekateri hišni gospodarji** še do danes niso predložili popisovalnih pol za šolsko matriko, dasi je tozadevni rok že potekel 10. oktobra. Te gospodarje opozarjamo vnovič, da takoj store svojo dolžnost, da se izognejo vsem nadaljnim neprilikam.

— **Utonila** je v Cerkljah pri Kranju triletna hčerka hišnega posestnika in

trgovca Jakoba Kristana. Dekle se je igralo ob vaškem potoku in padlo v vodo. Kljub takojšnji pomoči ni bilo mogoče rešiti otroka.

— **Požar.** Včeraj ob pol 10. dopoldne je izbruhnil ogenj v Stobu pri Domžalah pri posestniku Ignaciju Lovsetu. Pogorela so vsa gospodarska poslopja. Škoda je velika. Zavarovan je bil pri »Slaviji« za 4400 K. Na pomoč sta prihiteli gasilni društvi iz Stoba in Domžal in le tema se je zahvaliti, da se ni požar razširil.

— **Prašiča je v vreči vtihotapil čez mejo.** V neki hrvaški vasi blizu kranjsko - hrvaške meje je imel neki kmetič precej velikega in rejenega prašiča, ki je pa zbolel za svinjsko kugo. Prodal ga je nekemu mesarskemu pomočniku s Kranjskega za neznatno vsoto in mu obljubil, da mu pošlje prašiča že zaklanega in otrebljenega na njegov dom. Zaklal je bolnega prašiča, zbasal ga v vrečo in ga izročil metliškemu postiljonu z naročilom, naj ga izroči na označenem mestu. Ko je mojster dobil prašiča, je poslal po mesoglednika, ki je konstatiral svinjsko kugo, polil prašiča s petrolejem in napravil meso na ta način neužitno.

— **Za redne avtomobilne vožnje med postajo Raket ter Babinim poljem in Prezidom** se je vršil v četrtek komisijonalni obhod cele proge. Obhod je gladko potekel, upoštevnihih zadržkov za avtomobilne vožnje na tej deželni cesti ni. Pričakovati je zategadelj, da se avtomobilni promet v najkrajšem času aktivira. Vožnja gre od Rakeka preko Cerknice, Martinjaka, Bloške police, Loža, Starega trga do Babinjega polja in Prezida. Proga je dolga okoli 35 kilometrov. Podjetje je v rokah večjega konsorcija. Avtomobil je iz tovarne Puchove ter ima prostora za 11 oseb.

— **Vsled neprevrednosti ustrelil sestro.** V Orehku v postojnskem okraju je snažil posestnikov sin Glažar zvečer pištolo. Sedel je v kuhinji pri mizi, njegova sestra Antonija pa je pripravljala krmo za živino. Med snaženjem je Glažar, ki ni vedel, da je pištola nabita, sprožil petelina in krogla je zadela sestro v glavo. — Dekle je obležalo na mestu mrtvo.

— **Kaj pripovedujejo Macedonci?** Piše se nam: Danes sem imel priliko govoriti z 48letnim posestnikom iz sela Džrdze, ki je oddaljen kakih 5 ur hoda od Prilepa, Kuzmanim Naumovom, ki je bil dosedaj 5 let v Ameriki, a ko je doznal, da so njegovo selo sedaj zavzele Srbi, se je povrnil nazaj. Mož je še močan, ima sivkaste lase in brke in je prav ljubljeno. Vere je pravoslavne. Naumov je oženjen, ima doma malo posestvo, ženo Ivano, sina Petra in Ugrina in hčerki Blagonjo in Cveto. Na njegovi zemlji raste pšenica, rž, koruza, ječmen, slive in jabolka in pridelata tudi nekaj vina. Živine ima skupno do 36 glav in sicer 30—32 ovac, dva vola, kravico in enega konja. Pod turškim jarmom je prebivalstvo silno trpelo. Samo Naumov je moral plačevati okoli 100 K našega denarja, direktnega davka za vsako ovco 6 pijastrov, poleg tega pa še 70 do 80 vreč žita kot desetino. To si je pač Turek sam odmeril. Vreča je tehtala okoli 70—80 kg. Če turški eksekutorji (vojaki) niso mogli vsega tega dobiti, so pele po ubogih srbskih plečih batine, da je bilo joj! Tudi nekako srbsko šolo so imeli v selu Džrdze, ki šteje 30 hiš, a tako, da so kmalu zopet vse pozabili, ko so zapustili šolo. Ako bi narod ne bil tako z davki in desetino preobložen, pravi Naumov, da bi se dalo pač živeti, ker je pa bil pritisk le prekrut, so macedonski gazde drug za drugim začeli popuščati svoje domove in družine in vreti v Ameriko. Sedaj, ko se je izpolnila njihova srčna želja, da so jih bratje Srbi oprostili izpod turškega krutega jarma, so se z boljšo nado zopet začeli vračati na svoje domove, k svojim družinam.

— **Poslednji dnevi Pompejev.** velikanski, vlezanimiv film predvaja se od danes vstevši četrta pri vseh predstavah v kinematografu »Ideal«. Ta prirodna vzporeditev največje katastrofe človeštva je krasno umetniško delo. Da se je moglo gledalcem verjetno predočiti pokončanje Pompejev in pa elementarni izbruh Vezuva, pomagalo je bljuvanje Vezuva, ki je vznemirjalo pred nekaj leti Italijo in uničenje Mesine po potresu, tako da vidimo resnično bljuvanje Vezuva in resnično uničenje mesta. — Ta film vzbuja po vseh mestih, kjer se predvaja veliko zanimanje. Dostopen je tudi šolski mladini. Cene so radi visokih nabavnih stroškov zmerno zvišane. Predstave od 3.—5., 5.—7., 7.—9., 9.—11.

— **Nezgodi.** Ko je v ponedeljek na južnem kolodvoru ključavničar David Hauptmann s svojim tovarišem pritrdjeval neki kotel, jima je pri vzdigovanju zdrčal nazaj in pritisnil Hauptmanna tako na desno nogo, da

je moral iskati zdravniške pomoči. — Delavec pri alpski stavbi družbi Florijan Korak je v ljubljaniški strugi imel dati poleg prsilne delavnice pri razstreljevanju skal svarilna znamenja. Ko je plezal iz struge po strmini na breg, je zdrčal nazaj in si pri tem zlomil levo nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico in prevladuje mnenje, da bo, kadar ozdravi, za težke posle deloma nezmožen.

Pri padcu se je ponesrečil. Predvčerajšnjim je na potu od Železnikov do Martinivirha padel rudkop Ivan Riffel ter si pri tem zlomil levo roko in tudi po životu je zadobil več poškodb. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

Naša je včeraj mesarica ga. Josipina Hamova na potu na Spodnji Rožnik v robcu zavrtih čez 20 K. — Izgubitelj dobi denar nazaj pri najditelji na stojnici v Šolskem drevo-redu.

Ušla je udomačena divja raca. Pošteni najditelj naj jo odda v Veliki colnarski ulici št. 21.

Koncert v hotelu »Tratnik« na Sv. Petra cesti. V soboto, dne 18. oktobra se vrši koncert godbenikov bivše »Slovenske Filharmonije« v hotelu »Tratnik« (»Zlata kaplja«) pod vodstvom koncertnega mojstra gosp. Bogomila Černega. Začetek ob 8. zvečer; vstopnina 40 vin. — Za obilen obisk se priporočajo godbeniki.

Narodna obramba.

»Braniborov« koledarček za slovensko mladino priporočamo slovenskemu občinstvu kar najtopleje. Cena koledarčka — 20 vin., po pošti 25 vin. je tako nizka, da si lahko knjižico nabavi vsakdo. Posebno bi priporočali našim denarnim zavodom, ki hočejo kaj žrtvovati v narodne namene, naj nakupijo koledarček in ga dajo razdeliti med slovensko mladino zlasti na narodnih mejah. Tudi narodno zavedni krajni šolski sveti bi storili dobro delo, ako bi si preskrbeli koledarček in obdarili z njim šolsko mladino. Sploh prosimo vse mladino ljube, naj store vse, da se »Braniborov« koledarček čim najbolj razširi med slovensko mladino.

Kegljaški klub »Venček« priredi jutri, v soboto 18. t. m. ob zaključku svojega kegljanja **vinsko trgatve** v dobroznani gostilni br. D r a š č k a v Bohoričevi ulici. Vsakdo, ki se zanima za tako zabavno prireditev, vabi kegljaški klub, da se vinske trgatve sigurno udeleži. Vstopnine ni, kazni za tatvine v vinogradu pa bo pobiralo oko postave v prid naši potrebni šolski družbi sv. Cirila in Metoda.

Društvena naznanila.

Tamburaško društvo »Kolo« v Trbovljah priredi v nedeljo dne 19. t. m. vinsko trgatve v prostorih g. Antona Volkerja. K obilni udeležbi vabi odbor.

»Akad. društvo slov. veterinarjev na Dunaju« priredi I. redni občni zbor v zvezi s prvoletniškim večerom v soboto 18. t. m. v restavraciji »Siegel« III. Neulinggasse 28. Začetek ob pol 8. zvečer. Prijatelji društva dobrodošli!

Prosveta.

Slovensko deželno gledališče. Gostovanje opere kr. zemalji, kazališča iz Zagreba prinese Ljubljani vsakokrat drugo operno ali operetno delo, ki se bo de izvajalo z najboljšimi solisti le dva večera zapored ter se ne ponovi tekom sezone nič več. Tako se nam obeta vsak mesec po dveje oper ali po dveje operet ter v vsej dobi do 1. maja 1914 vsaj 12 različnih velikih glasbenih dramatičnih del. Cena vstopnic ostane za oba zaporedna večera ista. Za operna gostovanja se ne uvede nikak abonma na lože in sedeže; zato pa so se morale cene sedežev in lož zvišati. Nakup lože velja za 4 osebe, ki ne plačajo nobene posebne vstopnine. Vstopnico za 5, in 6. osebo je plačati za parterne in prvonadstropne lože s 5 K, za lože v II. nadstropju pa z 2 K. Za prvovrstno opero z najboljšimi solisti, sijajnim orkestrom in velikim zborom, skupno nad 70 osebami so označene cene vstopnin po vsem primerne. Še nikdar niso slišali ljubljancje na domačem odru toli odlične, visoke umetniške opere, kakor jo dobe sedaj iz Zagreba. Obetajo se nam poleg klasičnih oper starejših avtorjev, ki so v Ljubljani posebno priljubljene, tudi operne in operetne novitete novejših skladateljev, ki dosejajo pravkar na največjih svetovnih odrih popolne uspehe. Za stoletnico Verdijevega rojstva dobimo najprej Verdijevo štiridejansko romantično opero **»Trovatore«**, ki je tudi v Ljubljani pač najpopular-

nejša opera še izza Nollijevega časov. Poje se v sredo, 22. in v četrtek, 23. t. m.

Hrvatska opera v Ljubljani.

Povodom gostovanja hrvatske opere v Belgradu je prinesel najodličnejši srbski literarni zbornik »Srpski književni glasnik« obširen in izredno simpatičen članek iz peresa profesorja glasbe Miloja Milojevića. Iz tega strokovnjakovega spisa naj navedemo vsaj nekaj vrst, da opozorimo na veliki umetniški užitek, ki se nam obeta z gostovanjem iste hrvatske opere zagrebškega kralja zemaljskega kazališča v Ljubljani: »Svoja gostovanja — od 17. maja do 1. julija — je izvela hrvatska opera v polnem smislu besede sijajno. Ona razpolaga z materialno prvega reda. Ima pevce redkih sposobnosti, ima umetniške vodje — kapelnike od smisla in okusa, od šole in inteligence; ona je danes najresnejša ustanova te vrste na slovanskem jugu, edina naša ustanova, ki nas zna z nepremagljivo silo zanašati v novo življenje, polno čarobne umetnosti. Nad vsemi člani hrvatske opere stoji kot igralec in pevec nedvomno Marko Vušković. On je umetnik, čegar tehnika stoji na višini in ga usposablja, da kreira verno najfinjši psihične momente junaka, da je vedno drugi, ker je cel umetnik. Tehnika njegovega grla je edinstvena, ekonomija glasa neizmerna. Vse dinamične nijanse izvaja absolutno dovršeno.« — O lirski primadoni go-spej markizi Maji de Strozijevi piše profesor Milojević: »Silna igralka in izrazita pevka! »Madam Butterfly« je pela zares fenomenalno. Kot Filina v »Mignon« je pokazala svoje izredne vrline — dobro koloraturno tehniko, dobro šolan glas in dober smisel za svojo umetnost. To je igralka in pevka nenavadnih sposobnosti, lepih gest, izrazite mimike in toplega glasu.« — O dramatični primadoni gdč. Miri Koroščevi piše: »Dramatski sopran, izdelan in zdrav. Lepa pojava, smiselne geste in dobra igra te umetnice zadovoljava docela. V »Aidi« je polna divjih gest in močnih dramatskih akcentov. Kot »Jela« v »Povratku« je imela mnogo bujnega življenja in krvi.« — Prvi junaški tenor je Stanislav Jastrebski, »dostojen partner svojih kolegov. Njegov lep in sveži, silni in do-bro šolani, gibki in lahki glas osvaja ter je bil tudi on poleg ostalih predmet velikih ovacij. Najboljši mu je bil »Lenski« in »Linkerton«; vrlo dobro je izgledal kot »baron Trenk«. Vedno je dobro razpoložen in poje z dobro voljo.« — O naši rojakinji Irmi Polakovi piše: »Irma Polakova ima organ in šolo, za katere bi jo mogle zavidati mnoge glumice prvorazrednih odrov. Ona je vedno dobra in sveža.« — O prvem lirskem tenoristu Lowczyńskem, prvi mezzosopranistki gospe Horvatovi, basistu Toši Lesiću, prvem operetnem in opernem tenoristu Zv. Strmcu, prvi altistki gdč. Mercedes Valenti poročamo prihodnjič. Prof. Milojević je zaključil svoj članek z besedami: »Dokler ne dosežemo svoje opere, naj prihaja k nam vsako leto hrvatska opera! In na dalje časa. Ta opera je odlična, razpolaga z materijalom prve vrste in ima izvrstne pevce in artiste, umetniške kapelnike, zrele in izkušene muzike. Ta opera naj dviga naše duhove in dokaže, da oni narod, ki nima volje in smisla za to vrsto umetnosti, nima pravice zvati se kulture narod!« Ta vzorna opera gostuje tudi pri nas z vsemi svojimi solisti, s svojimi zboroma in s svojim velikim orkestrom prvič že prihodnji teden 22. in 23. t. m., dva večera zapored. Krasni sprejem, ki ga ji je priredilo občinstvo v Belgradu, Sofiji, Sarajevu, Splitu in Zadru, gotovo ne bo nič manjši v naši Ljubljani.

»Matica Slovenska« izda za l. 1913. sledeče knjige: 1. Zabavna knjižica. (Izvirni roman) Podlimbarskega: Gospodin Franjo. 2. Anton Funtek: Tekma. (Drama, ki se je z lepim uspehom igrala v Ljubljani in v Zagrebu). 3. Strekelj-Glonar: Slovenske narodne pesmi, 15. snopič. 4. Srbohrvatske narodne pesmi (o Kosovem, Kraljeviču Marku itd.) v uredništvu prof. dr. Branka Drechslerja. (Knjiga bo imela obširen uvod o motivih jugoslovanskega narodnega pesništva ter stvaren ter jezikoven tolmač. Dodana bo praktična slovnica srbohrvatskega jezika za Slovence). 5. Mencinger: Izbrani spisi, II. zv. 6. Dr. Šleibinger: Slovenska Bibliografija (zadnjih 6 let). Vse knjige bodo obsegale preko 70 tiskanih pol, torej kakih 20 pol več nego lani. S tem bogatim knjižnim darom hoče Matica praznovati svojo letošnjo petdesetletnico; obenem se nadeja, da ji ostanejo zvesti ne samo dosedanjí njeni člani, ampak da ji ob tej priliki pristopijo še novi. Po-ročamo obenem, da izda »Matica Hrv.« za l. 1913. med drugim »Izbor

Aškerčevih pesmi« (s filozofskim uvodom prof. dr. Bazale) in veliko zgodovino hrvaške literature.

Književnost.

— »Lovec«. List za lov in ribarstvo ima v 10. številki sledečo vsebino: »O fazanih«, Fran Lokar, »Nekaj podatkov iz kranjske glavne lovske statistike za l. 1910.« Fr. Krm st., »Velika divja raca«, Julij Bučar, »Šarena postrv in rdeča postrv na Kranjskem«, prof. Iv. Franke in listek »Mrharji«, Anarhist.

Izpred sodišča.

Izpred okrožnega sodišča v Novem mestu.

Žalostna socialna slika iz katoliške vasi na Doljenkem. Pred kazenskim senatom novomeškega sodišča se je te dni razgrnila žalostna slika iz krščanskega življenja v čisto katoliški vasi, kakor jih hočejo imeti katoliški reševalci našega dobrega vernega ljudstva. Slučaj se je odigral v Dišči vasi gori v Suhi Krajini, kjer na katoliški podlagi izvoljeni poslanec Vehovec tako skrbi za svoje rojake, da dobiš cele vasi, iz katerih je vse, kar nosi hlače, zbežalo v Ameriko. Ena teh vasi je tudi Dišča vas, ki ni tako daleč od Vehovčeve »prestolice«. Kar je količkej prid moškega, je vse v Ameriki, namesto mož nosijo doma ženske moške hlače. In strašno pobožni so tam ljudje. V nedeljo popoldne je vse v cerkvi, doma pa otroci vganjajo kar hočejo. No in ravno o strašni pobožnosti tega dobrega vernega ljudstva se je moralo pečati novomeško okrožno sodišče. Jože Zupančič je pred leti izročil svoje malo posestvo svojemu sinu, ki se je oženil. Kmalopaz je sin pustil dom, ženo, otroke in starega očeta in odšel z drugimi vred v Ameriko. Stari Zupančič je imel sicer izgovorjen svoj »penzijo«, pa kdo se zanj briga, če ga ne dobi. 70letni starček je bolehen in seveda nadležen. Njegova sinah je iz hval-ležnosti, da je prišla pod streho njegove hiše, začela starca preganjati kakor je le mogla. Zda tik pred zimo mu je s pomočjo njenega sinčka raz-bila vrata in okna. Če tako delajo stari, zakaj bi bili mladi boljši, so de-jali vaški paglavci. Neko nedeljo, ko je bilo vse v cerkvi pri litanih, so vaški paglavci sklenili staremu Zupančiču ponagajati. Starček je bil v sobi in paglavci so ga skozi okno drezali s kolom. Nekaj časa se je to katoliško vzgojo pustil dopasti, ker pa pobje le niso odnehali, je v svoji razburjenosti prijel za kljukec in ga vrgel za pobi. Kljukec je priletel v Pugeľnovega paglavca in ga malo po obrazu obrazil. Seveda je bil zda po celi vasi takoj ogenj v strehi. Ženske so prihajale iz cerkve in Pugeľnova mati je brž hitela nad starca ter tam vpila kot bi bil sodni dan. Ko je starček videl, da se bab-nice drugače ne bo odkrižal, je za strah izbleknil, da ji ho bajto zažgal. Zda seveda je bilo treba pokazati zlato krščansko srce in hajdi brzo k sodišču. V svoji krščanski ljubezni do bližnjega so ga tam očrnilo kot največjega lopova v celi fari. Za dokaz pa niso mogle navesti drugega, kakor samo to, da je nekoč vzel košček — sukanca. Starček je bil za-radi tistega lučaja v nagajivega poba obsojen na 10 dni zapore. In s tem je krščanski ljubezni našega dobrega vernega ljudstva v Dišči vasi prav od srca vstreženo. Ja, krščanstvo na jeziku, poganstvo na srce, to je krščanstvo naših klerikalcev.

»Češki oddelki« avstrijske ar-made pred kasacijskim sodiščem. Dne 10. oktobra se je vršila pred upravnim sodiščem na Dunaju zani-miva obravnava, v kateri je šlo za principijelno vprašanje, če tvori »češki oddelki« avstrijske armade ali sploh kaka narodnostna skupina armade subjekt razžaljenja časti. Nasprotno prvi instanci je kasacijsko sodišče to vprašanje zanikalo. — Pred deželnim sodiščem v Opavi se je vršila obravnava proti tr-govcu Vincencu Rybki zaradi pregreška zoper javni mir in red v smi-slu § 305 (hujskanje k nezakonitim dejanjem) in zaradi razžaljenja sa-mostojnih oddelkov armade in dežel-ne brambe. Obtožnica očita namreč obtožencu, da je dne 22. decembra l. l. to je v času, ko je bil zunanje politične položaj Avstrije resen in je bilo politično razmerje med Av-strijo in Srbijo silno napeto, rekel v neki gostilni, da v slučaju vojne s Srbijo češki vojaki ne bodo streljali na Srbe. V tej izjavi tiči odobrava-nje protizakonitega dejanja in ute-meljuje tudi razžaljenje češkega od-delka armade, ker se s tem očita vo-jakom, da v slučaju vojne niso voljni spolnjevati svojih vojaških dolžnosti napram sovražniku domovine. De-

želno sodišče v Opavi je spoznalo obtoženca v obeh slučajih za krive-ga in ga je obsodilo na 14 dni zapore. Rybka se je pritožil na kasacijsko sodišče in trdi v svoji pritožbi, da samo vojna nevarnost med Avstrijo in Srbijo, ki je vladala v tistem času še nikakor ne zadostuje, da bi se smatrala njegove besede kot odo-bravanje nezakonitih dejanj. On je samo nekaj konstatal ni pa hvalil in tudi ni govoril teh besedi z odobra-vanju ali pozivu primernim poudar-kom. Obtoženca se lahko kliče na odgovor samo zato, kar je govoril, ne pa zato, kar si je pri tem mislil. Zastopnik generalne prokurature je poudarjal, da vsebujejo omenjene besede ravno z ozirom na vojno ne-varnost, ki je takrat grozila, odobra-vanje nezakonitih dejanj in da vse-buje vsled tega tudi razžaljenje vseh oddelkov armade in deželne bram-be, katere tvorijo češki vojaki. Ka-sacijsko sodišče je pritožbi deloma ugodilo in je oprostil obtoženca za-radi razžaljenja armade. Izpremenilo je tudi temu primerno kazni in sicer iz 14dnevne zapore v denarno globo 400 K.

Tržaška svetnica, tretjerednica sv. Tunina. V sredo dopoldne se je pričela pred tržaškim porotnim sodiščem zanimiva obravnava proti zna-ni tržaški svetnici tretjerednici sv. Tunini, recte Antoniji Pirjevec iz Zaboga pri Postojni. Pirjevec je sta-ra že 64 let. Ta zadeva, ki jasno raz-kriva zakulisno početje raznih terci-falk tretjerednic in patrov in ki ob enem žalostno priča o lahkomišelnosti in babjevnosti naših ljudi, je nekliko slična zadevi naše kranjs-ke svetnice, Johance iz Vodice. Obe sta drli ljudi in jih osleparili na raz-lične načine ter bogatili duhovne, razloček med njima je le ta, da je morala naša Johanca kri »švicati« in veliko trpeti, dasi je praznila med zamaknjenjem le mehur s telečjo krvjo, sv. Tunina pa ni rabila telečje krvi in se ni zamakovala, marveč se je zadovoljila s tem, da si je napravi-la v svojem stanovanju polno altarč-kov, na katerih je prižigala sveče in vedno vroče molila sedaj pri enem, sedaj pri drugem, če je prišel kdo k nji. Vpisala se je v tretji red sv. Frančiška in se je intimno sprijaznila s tržaškim komandantom tretjere-dnic z nič menj svetim patrom Alek-sandrom. Njeno delovanje je bilo laž-je in udobnejše pa ravno tako dobič-kanosno. — Ta obravnava se je že enkrat vršila pred tržaško poroto, bila pa je preložena pred vsem za-radi tega, ker pater Aleksander, ko-mandant tržaških tretjerednic ni ho-tel odgovarjati. Obtožnica dolži Pi-rjevčev, da je v teku 9 let zvalila zvijačno od več oseb večje in manj-se zneske v denarju in obilo druge-ga blaga. Posebno je opeharila gla-som obtožnice Ivano Stibel za 1200 K, Lucijo Markič za 5200 K, Marijo Furlan za 60 K, Alojzija Boj-ka za 721 K 78 v, P. Tosita za 550 K in Antonijo Gomiselj za 187 K 84 v in še več drugih. Pirjevčeva - sv. Tu-nina — trdi prej kot slej, da je ne-dolžna in da ni nič slabega storila. Vse kar je dobila je oddala patru Aleksandru, zase pa ni prav ničesar obdržala. Pravi, da je že 20 let člani-ca tretjega reda sv. Frančiška, ka-terega komandant je pater Aleksan-der in da je vse izročila njemu za tretji red. Dajala pa mu ni samo de-nar, marveč izborne jestvine in pija-če, kakor masne in lepo rejene pur-mane, kapune in drugo kuretno ter izborna vina v buteljkah. Pater Aleksander je vzel vse z veseljem in je molčal. On je samo učil: Drevo, ki ne donaša sadu, se mora posekati, baba tretjerednica, ki nič ne prinese za tretji red se mora izključiti. Dalje pripoveduje sv. Tunina na kak na-čin je izvalila od ljudi denar in dru-go blago. Če je zvedela za žensko, ki je bila skregana s svojim ljubč-ko, jo je poslala v samostan k pa-tru Aleksandru, če je dobila kaj za posredovanje je vse izročila svoje-mu patru, ki je molil in blagoslov-ljal, da bi se dosegel med skreganim parčkom zopet sporazum. Pater je to prav dobro razumel. Med ljud-stvom je v kratkem zaslovela kot svetnica. Doma je imela polno altarč-kov, na katerih je prižigala nebroj lučič, in molila kleče na golih kole-nih, ponoči včasih v sami srajci k raznim svetnikom. Babjevrni ljud-je, posebno ženske so občudovale njeno pobožnost in v kratkem si je pridobila kot svetnica veliko zaupa-nje. Še bolj jo je povzdignilo v očen njenih občudovalk in občudovateljev dejstvo, da je hodila zelo pogosto v cerkev, kjer se je plazila po golih kolenih okrog altarjev, poljubljala neprestano razne svetnice, podobice in križe in ker je hodil k nji v hišo redno tudi komandant vseh tretje-rednic sam pater Aleksander. Ta ženska je tako daleč preslepila bab-jevrne ženske, da je delala z njimi

kar je hotela. Pošiljala jih je v cer-kev, kjer so se morale plaziti po go-lih kolenih s svečo v eni s križem v drugi roki okrog altarjev in okrog raznih svetnikov. To se je godilo tu-di ponoči. Dalje jih je pošiljala na po-kopališče, kjer so morale bose zbi-rati in izdirati žeblje iz izkopanih gnilih in trohnelih mrtvaških krst. — Markičeva, katero je ogoljufala sv. Tunina za 5200 K je prišla k svetnici s prošnjo, da bi ji primolila moža, Stibelova, ki je izdala sv. Tunini 1200 kron, jo je prosila, da naj ji primoli nezvestega ženina, ker sicer bo sko-čila v morje. Pošiljala pa je sv. Tu-nina take ljudi tudi v samostan k pa-tru Aleksandru. Pater Aleksander je imel za take ljudi vedno gorko srce in je znal s toplimi, mehкими in tola-žilnimi besedami prav dobro lečiti podobne srčne rane, posebno še, če prosilci in prosilke niso prišli raz-nih rok. Pater je bil z vsem zadovo-ljen. Polagal je proti mali odškodnini svoje blagoslovljene roke na lju-bezni skeleča srca in jih blagoslav-ljal. Blagoslavljaj je tudi razne pre-dmete nezvestih ljubčkov in ljubice, ženinov in nevest, češ, da postanejo, ko se dotaknejo teh predmetov zo-pet zvesti in ljubezni polni. Seveda taki blagoslovi niso zastoj. Pater Aleksander pa je pri sv. Tunini tudi dobro živel. Hodil je večkrat javno in skrivaj v njeno hišo, in Pirjevčeva je prirejala njemu na čast redno bo-gate in razkošne pojedine. Živel je kot vzoren komandant tretjerednic ob asistenci sv. Tunine res prav iz-borno. — Na vprašanje kam je misli-la, da gre nabrati denar je odgovo-rila sv. Tunina, da se nabira denar za zgradbo hiš na gori, kjer je samo-stan in v katerih hišah bodo imele stare, onemogle posebno zaslužne tretjerednice prosto stanovanje. Pa-ter Aleksander je večkrat rekel: Če boste dobro delale in pridno skupaj nosile, boste dobile prosto stanova-nje v svoji hiši. In ona je vneta lju-bezni zbiralca denar na vse možne načine in ga nosila v samostan. Nato navaja svetnica razne slučaje, kako je izvalila od različnih ljudi večje in manjše vsote denarja. Delala je celih 20 let za red in vse kar je nare-dila je naredila z vednostjo in spora-zumno s komandantom patrom Aleksandrom. Vnete delavke pa so bile tudi druge tretjerednice. Sv. Tu-nina je povedala, da je neka tretje-rednica, ki ni mogla zadovoljiti ko-mandanta patra Aleksandra, znore-la iz samega strahu, da bi jo koman-dant ne izključil. — Nato so bile za-slišane razne priče, ki so proslile sv. Tunino in komandanta patra Alek-sandra pomoči. Marija Furlani jo je prosila za nezvestega ljubčka, Anita Ges jo je prosila za ozdravljenje otroka itd. Posebno hudo udarjen je bil neki Jože Ogorevc, ki bo pomnil to sleparje celo življenje. Sv. Tunina mu je »skomandirala« nevesto. Re-ka mu je, to je pridna, poštena ne-dolžna ženska in bo imela poleg tega še 1500 K. Ogorevc je svetnici ver-jel in to nevesto poročil. Posebno je bil vesel, ker je večkrat pred poro-ko blagoslovil njega in njegovo ne-vesto, vsakega posebej komandant tretjerednic pater Aleksander, za kar mu je prinesel srečni ženin enkrat celo cel sodček pive, katerega je pater Aleksander vsprejel z velikim veseljem in mu obljubil posebne sladkosti v bodočem zakonskem stanu. Po poroki pa se je izkazalo, da od sv. Tunine primoljena, od pa-tra Aleksandra blagoslovljena in ta-ko toplo priporočena nevesta nima »ficka« denarja, da je lena, zanikrna in lahkoživa. Ko je opeharjen mož izkusil vse njene ženske čednosti, jo je bridko razočaran hotel spoditi. Toda ona ga je prehitela in mu sama ušla. — Pater Aleksander 64 let star kapucinec, komandant tržaških tret-jerednic, ki pri prvi obravnavi ni ho-tel odgovarjati, si je sedaj premislil, premenil je svojo taktiko in izpove-dal približno sledeče: Blagoslavljaj je bolne mladenke in mladenice, žene in može, neveste in žene. Blago-slavljaj je tudi predmete, ki so mu jih prinesle razne ljubice in ljubčki, s katerimi predmeti si je pridobil po-tem dotičnik zopet izgubljeno ljube-zen ali si naklonil ljubezen moža ali žen. Prizna, da mu je poslala ravno sv. Tunina veliko takih strank, pošil-jala pa so mu jih tudi druge tret-jerednice. On je računal za to samo 2 do 3 kronce. Zanima pa, da bi mu dajala Pirjevčeva denar. Hodil pa je k svetnici na gostije, toda bil je ved-no povabljen. Dalje je povedal, da ma 308 tretjerednic, ki plačajo po 1 krono, 24 med temi jih je, ki imajo častno diplomco, za katero se mora plačati najmanj 50 kron. Pirjevčeva nima diplome, iz česar pater izvaja, da ni vplačala zadosti denarja. Po-udarja pa, da ima samostan pravico jemati miloščino in da patri vse radi vzamejo kar kdo pošlje ali prinese. Izkazalo se je iz njegovega pričeva-nja, da je dobival samostan izredno

veliko daril. Posebno radi so pošiljali ljudje izbrana fina jedila in izbor vina. Temu se ni treba čuditi, saj je imel samo pater Aleksander 308 žensk tretjerednic, ki so zbirale darila in pošiljale stranke z darili v samostan. Pater je sicer mirno govoril, videlo se mu pa je, da težko prikriva jezo. Razburil pa se je vendar, ko mu je zagovornik rekel, da je imel mnogo kontaktov s Pirjevcevo. (Obravrava se nadaljuje.)

Razne stvari.

* **Enajst žensk umoril.** Iz Moskve poročajo: Lastnik tolerančne hiše Malecki je bil aretiran, ker je posilil enajst žensk ter jih nato umoril.

* **Mlad morilec.** 16letni delavec Karel Seyfert v Šemnici je umoril svojo osemletno sestro, da izvrši v stanovanju svojih staršev tatvino. Truplo umorjene sestre je vrgel v kovčeg ter pobegnil. Vendar pa so ga prišli in je morilec vse priznal.

* **Serum proti zastrupljenju z gobami.** Iz Pariza poročajo: Kemik Oliviero je sporočil v zadnji seji družbe za primerjajočo patologijo, da se mu je posrečilo, sestaviti s kostrunovo krvjo serum, s katerim se onemogoči učinek gobinega strupa.

* **Železniška nesreča.** Iz Liverpoola poročajo: Ekspresni vlak v Manchester je zadel včeraj popoldne na St. James-kolodvoru v Liverpoolu v drug vlak. Šest mrtvih so že izvlekli izpod vlaka. Boje se, da je bilo deset oseb usmrčenih, več pa poškodovanih.

* **Tovarna sa saharin.** Iz Krakova poročajo: V mestnem delu Kasimierz je predvčerajšnjim ponoči policija odkrila nekako tovarno za saharin. Tovarnarja in več potnikov, ki so prodajali saharin po vsej Galiciji, so aretirali in zaplenili veliko množino saharina.

* **Za rekonvalescente iz balkanske vojne.** Iz Zagreba poročajo: Tu se je vršila konferenca zastopnikov kopalnic in zdravilišč na Hrvaškem in v Slavoniji. Sklenili so, da pride zastopnik kopalnice Stubica - Toplice Tučić v Beograd, da povabi srbsko vlado, naj pošlje rekonvalescente iz balkanske vojne v hrvaška kopalnišča, kjer se jim bo dovolil znaten popust.

* **Nesreča v premogokopu v Cardiffu.** Iz Londona poročajo: Reševalna del v gorečem rovu Universal so morali ustaviti, ker se ogenj vedno bolj širi. V rovu je še 375 mož. Mrtvih so do zdaj izvlekli 74. Uprava premogokopa izjavlja, da ne upa več na rešitev. V mnogih angleških mestih so v znak žalosti ustavili vse veselice in druge enake priredbe.

* **Delovanje Canadian-Pacific družbe.** Iz Krakova poročajo: V tukajšnji filijali Canadian-Pacific družbe so predvčerajšnjim na povelje lvovskega sodišča izvršili revizijo ter zaplenili vse knjige. Kakor poročajo časopisi, so se tudi v vseh drugih galiških agenturah izvršile hišne preiskave. Dognati hočejo, da je s pomočjo družbe pobegnilo več tisoč vojaški službi podvrženih fantov iz Galicije v Ameriko.

* **Aretirani zastopniki Canadian-Pacific - družbe.** Z Dunaja poročajo: Včeraj zjutraj so na Dunaju aretirali ravnatelja dunajske agenture Canadian-Pacific - družbe, Samuela Altmanna, nadalje nadzornika te družbe Davida Kapellera, uradnike Davida Fischerja in privatnika Pinkasa Kapellera. Dunajska policija je v teku še ne štirih tednov aretirali 1700 vojaških beguncev, ki so se hoteli izseliti v Kanado. K temu jih je Canadian-Pacific - družba zapeljala. Aretirani Altmann je živel zelo potratno in je bil kanadski državljani. Kapeller, ki je bil organizator izseljenjskih agentov, je ruski podanik. Osumljen je tudi špionaže. Na Dunaju so zasledili celo organizacijo agentov, ki so predvsem delovali v Galiciji in v Bukovini. Podkupovali so predvsem duhovnike in župane ter jim plačevali za vsakega izseljenca štiri rublje. Vojni minister Krobotin je poročal cesarju in prestolonasledniku, kako nevarno se širi izseljevanje v vzhodnih deželah avstrijskih.

* **Uradovanje s poškodovanimi novci.** Pri nas v Avstriji se sicer mnogo govori o reformi državne uprave, toda birokratični cof še vedno veselo straši. Tudi poškodovani novci mora zdaj okoli bloditi, kakor večni čid, predno ga nadomesti novi novci. Dočim se je prej izročil poškodovani novci davčnemu uradu v zamenjavo, ki jo je potem poslal novčnemu uradu na Dunaju. Ta je potem poslal odškodnino davčnemu uradu. Toda to se je zdaj sledeče izpremenilo. Poškodovani novci se sicer še vedno pošlje novčnemu uradu,

du, ta pošlje novci finančnemu ministrstvu, ki jo izroči osrednji državni blagajni. Ta jo nakaže poštni hranilnici na Dunaju, da ta plača potom poštne hranilnice davčnemu uradu tozadejno nagrado za novci. Dočim sta prej pri zamenjavi fungirala dva urada, je treba zdaj šest uradov. Če dobi torej lastnik poškodovane krone za njo par vinarjev, ima vsaj to dobro zavest, da je vsa procedura veljala več nego eno krono. Pač srečni smo!

Telefonska in brzojavna poročila.

Štajerski deželni zbor.

Gradec, 17. oktobra. V štajerskem deželnem zboru je včeraj izpraševal deželnemu glavarju vest zopet dr. Schacherl, češ, da naj pove, kaj se je tajno dogovorilo med Nemci in slovenskimi klerikalci, ker tudi socijalni demokrati, nemški centrum in slovenski naprednjak dr. Kukovec morajo končno izvedeti za te skrivnosti, kaj se sme obravnavati ali ne. Debatu se je razvila pri meritorni razpravi o deželnih dolgovih. Tu sta govorila Resel, dr. Schacherl in slovenski naprednjak dr. Kukovec. Finančni poročevalec dr. pl. Kaan se je zopet zvijal, kakor pri govoru dr. Kukovca pretekli ponedeljek, pa ne preveč srečno. Dr. Kukovec je še enkrat obširno govoril o deželnih finančnih, finančnih provizorijih, stalnih dolgovih, obstrukciji in proračunu. Tudi nemški kričadci so napeto poslušali, brez besedice ugovora, slovenski klerikalci so se pa grizli v ustnice in — molčali. Deželni glavar je pa takoj sklical sejo načelnikov klubov in k njej povabil prvokrat — tudi slovenskega naprednjaka dr. Kukovca, ki ni pri nobenem klubu. Na dnevnem redu jutrišnje seje je gospodinjstva šola v Št. Jurju. V soboto je zadnja seja.

Gališka.

Lviv, 17. oktobra. »Gazetta Večerna« pravi, da bo gališki deželni zbor sklican dne 30. oktobra in deloval do 5. novembra. Dne 30. oktobra se konstituira, dne 31. oktobra se vrše volitve volilnoreformnega in proračunskega odseka, nato se izvoli permanentni volilnoreformni odsek. Rusini in poljska ljudska stranka so se zedinili na zasedanje, če nastopi vlada z lastno volilno reformo. Zatrjuje se, da ase vzame posojilo 60 milijonov v Parizu.

Lviv, 17. oktobra. Deželni zbor bo sklican za 8. novembra.

Potrditev Dojčeve obsojbe.

Zagreb, 17. oktobra. Stjepan Dojčić, ki je izvršil atentat na kraljevskega komisarja barona Skerleca, je bil, kakor je znano, obsojen na 16 let težke ječe. Dojčevičev zagovornik dr. Vladimir Spanić je vložil na stol sedmorice priziv zaradi previsoke odmerjene kazni. Stol sedmorice je ta priziv sedaj odbil in obsojba je s tem postala pravomočna. Dojčić je prosil, da bi kazen odsedel v Mitrovici. Ako ne bo pomiloščen, bo Dojčić, ki ima sedaj šele 23 let, prišel iz ječe z 39. leti.

Največja dosedanja zrakoplovna nesreča.

Berolin, 17. oktobra. Danes se je na letališču Johanistal zgodila dosedaj najstrašnejša zrakoplovna nesreča. Zeppelinov zrakoplov L II., katerega bi bila imela prevzeti vojna uprava, je imel poskušno vožnjo. — Dvignil se je z vojaško komisijo 30 mož do višine 300 metrov. Naenkrat so videli gledalci, kako je šinil velik plamen iz zrakoplova in v hipu je gorel ves zrakoplov. Kmalu nato je zrakoplov s silo treščil na tla in goreč pokopal vse pasazirje. Gledalcev se je polastila strašna panika. Ko so prihiteli na pomoč, so izvlekli izpod ogrožja same mrličke. Le en poročnik je bil še živ in je imel tako strašno opekline, da je na potu v bolnišnico neprestano vpil: »Ubijte me! Ubijte me!»

Od dosedaj zgrajenih 21 zrakoplovov se jih je z današnjim ponesrečilo 10. Vzroki nesreče niso znani, eksplozija se je izvršila najbrže v prvi kabini zrakoplova.

Brunšviško nasledstvo.

Kelmoraj, 17. oktobra. Zdi se, da bo princ Ernst Avgust, predno zasede brunšviški prestol, slovesno obljubil, da bo izpolnjeval vse dolžnosti zveznega vladarja in da bo zvest nemški državni ustavi.

Francoski ministrski svet.

Pariz, 17. oktobra. Ministrski svet je sklenil sklicati zbornico za 4. november. Več francoskih generalov, katerim se je dokazala nezmožnost, je bilo vpokojenih.

Petrograd, 17. oktobra. »Novoje Vremja« beleži vest, da bo imenovan poslanik Delcassé namesto Etiennea za vojnega ministra.

Zarota proti Juanškaju.

Peking, 17. oktobra. Listi prinajšajo podrobnosti o zaroti proti Juanškaju, ki so ga hoteli pri prevzetju vlade umoriti. Glavni zarotnik je bil šef tajne policije. Vzel naj bi bil s seboj k zborovanju bombe ter izvršil atentat, pri katerem bi bilo gotovo ubitih tudi več diplomatičnih zastopnikov. Obglavili so ga v nedeljo. — Juanškaja sedaj strogo stražijo celo v njegovi hiši.

Dogodki na Balkanu.

Tretja balkanska vojna.

Dunaj 17. oktobra. Srbska vlada je izjavila na avstro - ogrsko demaršo, da tako dolgo ne bo odpoklicala svojih čet iz albanskih pokrajin, predno nima primernih garancij, da se ohrani mir ob srbskih mejah in predno se meja natančno ne določi. Nemški listi besne jeze zaradi tega odgovora.

Solun, 17. oktobra. Srbska vojna uprava nastopa z vso strogostjo proti arnavtskim vstašem. Mnogo Arnavtov, ki so pospeševali gibanje, je bilo pregnanih, one pa, ki se upirajo z orožjem v roki, postrele.

Belgrad, 17. oktobra. »Samouprava« izraza upanje, da bodo vlesile pristiile Albanijo, da se ukloni mednarodnemu pravu, sicer bi bila Srbija primorana to storiti sama.

Cetinje, 17. oktobra. Črnogorci so odbili albanske napade na črni Gusi - Debar. Albanci so se utrdili ob razvorju med Crnim in Belim Drinom. Črnogorske čete so zasedle celo mejo. Izgube so velike.

Belgrad, 17. oktobra. Srbska vlada bo najbrže danes odgovorila glede zasedanja strateških točk v Albaniji. Odgovor se bo najbrže kril z vsebino cirkularne note, ki jo je srbska vlada predvčerajšnjem razposlala.

Bitolj, 17. oktobra. Internacijskalna komisija, ki določa južnoalbanske meje se je včeraj z avtomobilom ponesrečila in vrnila v Bitolj.

Atene, 17. oktobra. Uradno poročajo iz Korice, da so Srbi prekorčili albansko mejo in zasedli vasi Kjuks in Veheani. Srbi prodirajo dalje proti Fibasani.

Pred četrt balkansko vojno.

Carigrad, 17. oktobra. Vlada je prepovedala grškim trgovskim ladjam plovbo skozi morske ožine.

Pariz, 17. oktobra. Glasom brzogajk iz Rima je malo upanja, da se grško - turški spor konča mirno. Pogajanja so dospela na kritično točko in zadnji čas je, da poseže diplomacija vmes.

Atene, 17. oktobra.

Včerajšnja pogajanja med turškimi in grškimi delegati so se ob najvažnejši točki, t. j. vprašanju vakufskega imetja razbila. Delegati so sklenili počakati do sobote in takrat zopet poskusiti s pogajanjem. Položaj presoja zopet silno resen.

Pri albanskih roparjih.

Dubrovnik, 17. oktobra. V Draču se je konstituirala nova albanska vlada. Predsednik je Esad paša, ki je izdal proklamacijo, v kateri pravi med drugim: Takozvana vlada v Valoni je nastavila za policaje zlasti kaznjence in zločince. Namesto da bi bila omcija sinekure turškega sistema, je ustanovila nove. Tudi ne polaga računov o denarnem poslovanju. Z ozirom na zunanji položaj dežele je sklenil zbor osrednjealbanskih veljakov 12. t. m. ustanoviti posebno upravo za srednjo Albanijo. Senat Srednje Albanije odklanja vsa o odgovornost za dejanja v Valoni, ne pripozna od valonske vlade prevzetih obveznosti, dolgov, koncesij in privilegijev. Senat smatra vse to kot protizakonito in se na te sklepe ne bo oziral.

Solun, 17. oktobra. Iz Janine poročajo, da so dobili v Valoni iz Italije tri strojne puške in 250 zabojev municije. Provizorična vlada je naročila tudi 6 gorskih topov.

Atene, 17. oktobra. Iz Drača poročajo, da namerava Esad paša proklamirati republiko. Esad paša naj bi bil predsednik. Med pristajalci izmail Kemala in Esad paše je prišlo do krvavega spopada, zmagali so Kemalevi. Esad paša je baže zaprosil kontrolno komisijo za intervencijo.

Drač, 17. oktobra. Esad paša je poslal baže posebno deputacijo k poveljniku srbskih čet ter mu dal izjaviti, da želi Esad paša živeti s Srbijo v prijateljskih odnosih ter da prevzame garancijo za mir in red na meji, ki spada v njegovo področje.

Po bolgarsko - turškem sporazumu.

Sofija, 17. oktobra. Bolgarske čete so zopet zasedle Svilen.

Sofija, 17. oktobra. Po devetdnevni obravnavi je vojno sodišče obsodilo brigadirja polkovnika Peteva na 4 leta ječe, degradacijo in izgubo državljskih pravic.

Turki v Trakiji.

Sofija, 17. oktobra. Turški vstaši v zahodni Trakiji so se z ozirom na dejstvo, da hoče Bolgarska Trakija zasesti, zopet organizirali, napadli vasi in jih požgali. Mnogo tisoč ubožnikov je prispelo v Dedeagac.

Prečitane časopise v šentjakobskem okraju

sprejema vsako sredo zvečer od 7. do 8. ter vsako nedeljo dopoldne od 11. do 12. »Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj« v društveni sobi, Vožarski pot 4, da jih potem odda ljudem, ki drugače ne pridejo do branja, pa radi bero.

Sokolova jubilejna javna telovadba

se ponovi

v nedeljo dne 19. t. m. ob 8. zvečer pri znižani vstopnini.

Gospodarstvo.

— Povzdiga ribarstva morskih gob v Dalmaciji. V Crappano pri Si-beniku ustanovila se je s pomočjo trgovskega ministrstva zadruga za ribarenje morskih gob, ki ima namen pridobiti dalmatinskim morskim gobam na trgu veljavo, kakor jim gre po izborni kakovosti, vsled katere se lahko kosajo z najboljšim sličnim blagom iz Grške. Naše trgovce in odjemalce takega blaga pa opozarjamo na to zadrugo, na katero se lahko direktno obrača ali pa tudi potom eksportnega pospeševalnega urada c. kr. trgovskega ministrstva Dpt. 20, Dunaj I., Postgasse 8.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 15. oktobra: Antonija Mulaček, vdova magistratnega uradnika, 66 let, Poljanski nasip 52. — Emilija Seydl, vzgojiteljica, 88 let, Erjavčeva cesta 12. — Ludovik Tausers, pisarniški oficijant, 35 let, Nunska ulica 21.

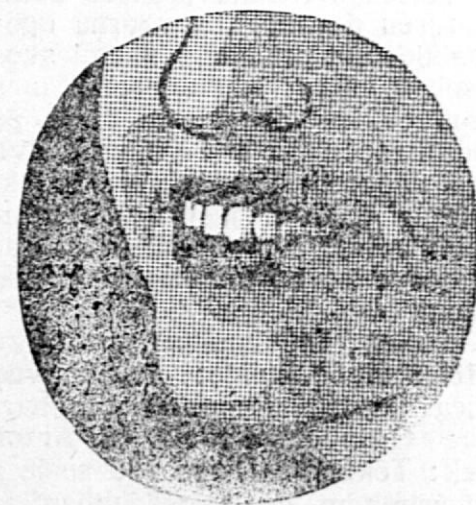
Dne 16. oktobra: Marija Ana Zorc, hči hlapca, 16 dni, Rožna ulica 35.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Ali veliko sedite? Sedežne poloke iz nalašč v ta namen pripravljene klobučevine popolnoma zabranijo odrgnenje in ono nevedno svetlikanje hla in kril. Prijetno, udobno in zdravo sedenje! Prospekt pošlje na zahtevo: Anton Obreza, tapetnik v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 1. (3578)

Ako si hočemo zobe

ohraniti proste gnitja in razpadanja, torej zdrave, doseže to najzanesljivejše s kako antiseptično vodo kakor je Odol. Ta se pri izmivanju vrine povsod, tako v otle zobe kakor v špranje med zobmi, na zadnji strani kočnikov itd. Odol izpodnese zobe razdirajočim glivam življenjske pogoje in tako varuje zobe pogina. Svetujemo torej vsem, ki si hočejo ohraniti zobe zdrave, prav nujno in z dobro vestjo, naj se navadijo na pridno negovanje zob z Odolom.

Posojila

po vseh kombinacijah na poljubno število let. Istotako plačanje starih dolgov in zjedinenje v novo posojilo pod mnogo ugodnejšimi pogoji. Diskretno in kulantno posredovanje. Priporoča se prošnje pisмено vlagati na naslov

„Kreditna pisarna v Ljubljani, Elizabetna cesta št. 4, 3346“
:: Za korespondenco je priložiti 30 vinarjev v znamkah. ::

Ako vam je drago zdravje, čitajte današnji Lysoformov inserat in zahtevajte zanimivo knjigo »Kaj je higijena« gratis od kemika Hubmanna, Dunaj XX, Petraschgasse 4.

Mnenje gosp. dr. J. Knappitscha, primarija

v Gradcu.
Gosp. J. Serravallo
Trst.

Vstrezujoč vaši želji, vam potrjujem, da sem dosegel ugodne uspehe z vašim železnatim vinom kina Serravallo pri slabokrvnosti, kakor tudi pri slabostih po prestanih boleznih.

Dr. Knappitsch.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dunajske borze 17. oktobra 1913.

Valutna enota	Dinar	Blagovna
4% maleva renta	80.20	80.40
4.2% srebrna renta	84.25	84.45
4% avstr. krona renta	80.60	80.80
4% ogr.	80.05	80.25
4% kranjsko deželno posojilo	—	94.50
4% k. o. češke dež. banke	84—	85—

Srečke iz 1. 1960 1/2	435—	445—
„ 1864 „	694—	706—
„ 1864 „	237—	287—
„ 1864 „	277.50	287.50
„ 1864 „	247.50	257.50
„ 1864 „	233.75	243.75
„ 1864 „	47—	485—
„ 1864 „	472—	482—
„ 1864 „	64—	68—
„ 1864 „	51.50	55.50
„ 1864 „	31—	35—
„ 1864 „	27—	31—
„ 1864 „	226.30	229.30

Valuta	11.44	11.49
„ 1864 „	117.95	118.25
„ 1864 „	95.50	95.60
„ 1864 „	94.30	94.50
„ 1864 „	253.87	254.87

Valuta	11.44	11.49
„ 1864 „	117.95	118.25
„ 1864 „	95.50	95.60
„ 1864 „	94.30	94.50
„ 1864 „	253.87	254.87

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 17. oktobra 1913.

Termin.

Pšenica za oktober 1913.	za 50 kg	10.52
Pšenica za april 1914.	za 50 kg	11.36
Rž za oktober 1913.	za 50 kg	8.05
Rž za april 1914.	za 50 kg	8.88
Oves za oktober 1913.	za 50 kg	7.32
Oves za april 1914.	za 50 kg	7.69
Koruza za maj 1914.	za 50 kg	5.61

Meteorološko poročilo.

Vilina nad morjem 306.2 Srednji zračni tlak 736 mva

Oktober	Čas opazovanja	Stanje neba	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
16.	2. pop.	741.9	12.4	p.m. jvzh	jasno
„	9. zv.	743.4	5.4	sl. jvzh.	„
17.	7. zj.	744.4	2.9	sr. svzh.	„

Srednja včerajšnja temperatura 6.4°, norm. 10.4° Padavina v 24 urah 0.0 mm.

V trgovino sprejem

učenko

veščo slovenskega in nemškega jezika.

3724 Iv. Bonač.

Sir imperial

Najnovejši način proizvodnje, delikatesa prve vrste, izvrsten okus. Zastopstvo za Ljubljano in okolico: Univerzalna agentura Albert Pečevnik.

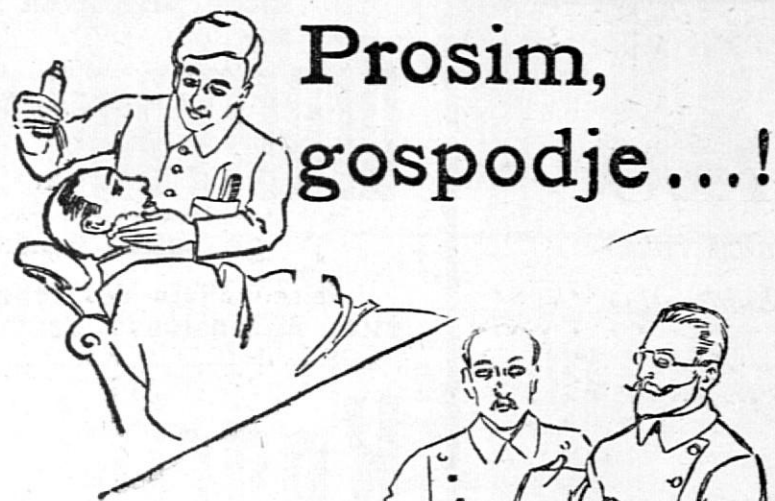
Prvo zagrebaško mlekarstvo i tvornica imperiala, Zagreb Duga, ulica št. 13.

Erda! krema za čevlje.

Prostovoljna javna dražba razne vinske posode

vrši se v nedeljo, dne 19. t. m. ob 3. uri popoldne
v Zeleni jami (Vodmat pri Ljubljani) št. 70.
Kupci se prijazno vabijo. **ANTON BOC.**

poizkusite enkrat in na-
mažite se po britju z

Dr. Dralleja
MALATTINE

Presenečeni boste dobrodejnega učinka. — Odbrita kožna tolšča se takoj nadomesti. — Koža se ne napenja in ne peče, nego se začuti prijetna hladnost, žametasta mehkost in voljnost. — Poleg tega postane koža odporna proti vremenskim vplivom. — Neprekosljivo sredstvo za konserviranje kože za zdravnike, kemike itd., ki jim roke pogosto pridejo v dotiko s sublimatom ali ostrimi raztoplinami.

Pušica K — 70 in 120 po vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah, trgovinah z milom in boljših brivnicah.

Juri Dralle, Podmokli (Bodenbach) na L.

Stanovanje

z eno sobo, kuhinjo in pritliklinami,
se odda s 1. novembrom t. l.
na Tržaški cesti 41. (pritliče desno).

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetju
IV. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron. 372

Pojasnilo!

Pomembni profesorji in zdrav-
niki priporočajo in rabijo tudi zase
našo patentirano higienično iznajdbo.
Zakonski določbe natančno brošuro 20.
Verlag für hygienische Lite-
ratur Dunaj I., Wollzeile 12. Kot
tiskovina zastoj. Kot zaprto pi-
smo proti 20 vin. v znamkah.

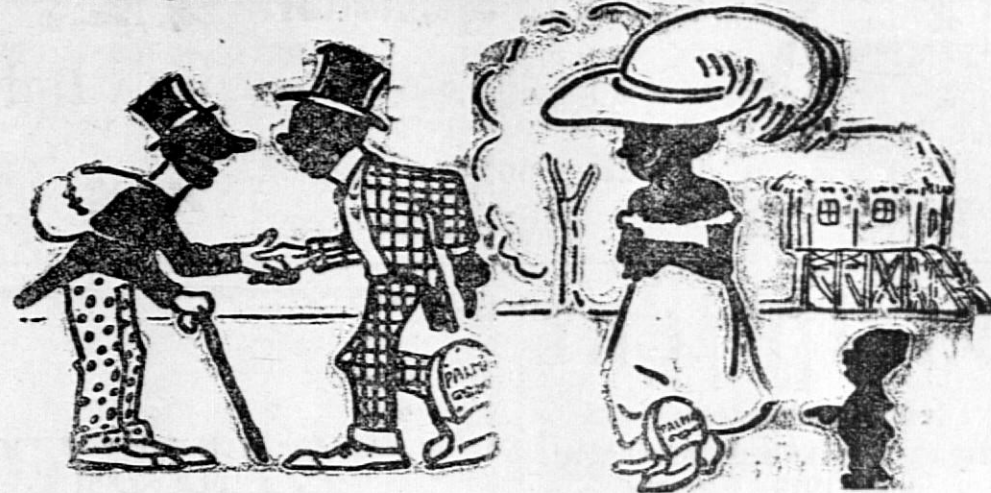

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

**V 8 dneh
okoli sveta.**

Lastna poročila za tisk **PALMA**
od dr. Miroslav KAVČUKA.

:: V. dan. ::
Brzjavka
iz Kameruna:

Pozdravljeni, doktor, dober dan!
Nova gre moda pri nas na plan:
Nič več cilinder ni naša navada,
Palma na petah, ta moda zdaj vlada.

Nič ne pomaga!

Vse vpitje je glas vpijočega v puščavi. Ker
prave angleške

gramofone in originalne
gramofonske plošče

dobite iz prve roke

edino v moji trgovini.
Caruso, Slezak, Demuth, Battistini, Selma Kurz in drugi
svetovni pevci pojo vsaki dan v moji prodajalni

Sodna ulica 5, poleg c. kr. dež. sodnije.

Poslušanje popolnoma brezplačno.
A. Rasberger, Ljubljana.

Glavni zastopnik: The Gramophone Co. Limited,
London, Avstrijske gramofonske družbe na Dunaju, Homo-
phon Compny Berlin.

Velike godbene automate vedno v zalogi.

NOVOST! Samoigrajoči klavir z navijanjem na pero. NOVOST!
3513 Od dobrega najboljšje!

Lastna delavnica za popravila. Ceniki franco!

Št. 20019.

3648

Razpis.

Pri zgradbi vodovoda za občino Moste pri Ljubljani

na 19916 K proračunjen jarek in druga stavbna dela se bodo oddala potom
javne ponudbene obravnave.

Pismene ponudbe z napovedjo enotnih cen in skupnega zneska naj se
predložijo do

do 23. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne podpisaneemu dež. odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, dopo-
slati je zapečatene z napisom: „Ponudba za prevzeto jarka pri vodo-
vodu v Mostah“.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne
pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini
ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na
višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo po-
nudbeno razpravo.

Proračun in stavbni pogoji so na ogled v deželnem stavbnem uradu
ob navadnih uradnih urah, kjer se tudi proti plačilu 1 K lahko dobe.

Deželni odbor kranjski.

DAMAM

je ravnotako v najrevnejši koži, kakor v najodličnejši palači strogo paziti na
svoje zdravje, zakaj

neutrpljiv

je posel dam v hiši in v rodbini. Zdravje žená je v ozkem stiku s čistostjo
njih telesa in torej ni moči zadosti priporočati

za

negovanje telesa desinfekcijsko sredstvo, n. pr. lysoform. Važno je za

vsakdanjo

toaleta, to je temeljito čiščenje tudi najbolj občutljivih delov telesa rabiti
mlačno vodo in pridejati nekaj kapljic lysoforma. Ako dame tako opravljajo
vsak dan takozvano intimno

toaleta

se pogosto obvarujejo nalezljivih bolezni in njih posledic. Nujno je zato potrebno, da

je lysoform

ki tudi hitro odstrani neprijetni vonj in pot, povsod pri rokah. — Poizkusite
enkrat! — Originalna steklenica za 80 h v vsaki lekarni in drogeriji. Zanimivo
knjigo »Kaj je higijena?« pošljem na zahtevo vsakemu gratis in franko,
Kemik Hubmann, referent Lysoformwerke, Dunaj XX., Pretraschgasse šte. 4.

Zadnje novosti!

Priporoča se največja izbira jesen-
skih in zimskih kostumov, modernih
:: jop in plašev, vrhnih kril za ::

dame in deklice

Za gospode in dečke

velika izbira oblek, površnikov, zim-
skih sukenj, nepremočljivih pelerin
najnovejšega kroja. — Radi neznat-
nih stroškov cene brez konkurence.

Konfekcijska trgovina

A. Lukič

Ljubljana, Pred škofijo 19

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1913.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.

Odhod.

6-54 zjutraj. Osební vlak na Kranj, Tr-
žič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak,
Franzenfeste, Celovec, St. Vid ob Glini,
Dunaj.
7-32 zjutraj. Osební vlak na Grosuplje,
Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo,
Stražo - Toplice.
9-09 dopoldne. Osební vlak na Kranj,
Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak,
Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Ce-
lovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Ber-
lin.) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]
11-30 dopoldne. Osební vlak na Kranj,
Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak,
Franzenfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.
1-20 popoldne. Osební vlak na Skofjo
Loko, Kranj, Radovljico, Jesenice. (Zabavni
vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).
1-30 popoldne. Osební vlak na Grosu-
plje, Kočevje, Trebnje St. Janž, Rudolfovo,
Stražo - Toplice.
3-40 popoldne. Osební vlak na Kranj,
Tržič, Jesenice Gorico, Trst, Trbiž, Beljak,
Franzenfeste, Celovec.
6-25 zvečer. Osební vlak na Kranj, Tržič,
Jesenice, Trbiž. Na Jesenicah zveza na
brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd,
Monakovo, Vlissingen, (London), Celovec,
Linc, Dunaj.
7-46 zvečer. Osební vlak, na Grosuplje,
Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.
10-01 po noči. Osební vlak na Kranj, Je-
senice, Gorico, Trst. Na Jesenicah zveza
na brzovlak na Beljak, Franzenfeste, Ino-
most, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago,
Draždane, Berlin.
Prihod.
7-25 zjutraj. Osební vlak iz Trsta, Go-
rice, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Ber-

lina, Draždan, Prage, Linca, (Londona)
Vlissingena, Monakovega, Solnograda, Ino-
mosta, Beljaka, Tržica, Kranja.

8-59 zjutraj. Osební vlak iz Rudolfovega,
St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

9-52 dopoldne. Osební vlak iz Trbiža,
Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Dunaja,
Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda,
Inomosta, Beljaka.

11-14 dopoldne. Osební vlak iz Gorice
Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka
Tržica, Kranja.

3-00 popoldne. Osební iz Straže-Toplic,
Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Ko-
čevja, Grosupljega.

4-33 popoldne. Osební vlak od Trsta,
Gorice, Trbiža, Jesenic, Linca, Celovca,
Solnograda, Franzenfeste Beljaka, Tržica,
Kranja.

5-51 zvečer. Brzovlak iz Jesenic z
zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan,
Prage, Dunaja, Linca, Celovca, Kölna,
Monakovega, Solnograda, Inomosta, Fran-
zenfesta, Beljaka, (direktni voz Solnograd-
Opatija-Reka).

8-16 zvečer. Osební vlak iz Trsta, Gorice
Trbiža, Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca
Beljaka, Tržica, Kranja.

9-00 zvečer. Osební vlak iz Jesenic,
Radovljice, Kranja, Škofje Loke. (Zabavni
vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).
9-18 po noči. Osební vlak iz Straže-Lo-
plje, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega
Kočevja, Grosupljega.

11-31 po noči. Osební vlak iz Trsta, Go-
rice, Trbiža, Jesenic, Celovca, Beljaka, Kranja

Postaja: Ljubljana drž. kolodvor.

Odhod na Kamnik: 7-32, 11-50, 3-12,
7-15, (11-00 ob nedeljah in praznikih).

Prihod iz Kamnika: 6-42, 11-00, 2-41,
6-15, (10-30 ob nedeljah in praznikih).

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Fotografske aparate

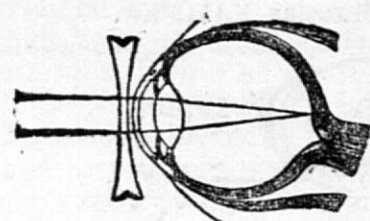
kakor tudi vse v to stroko spadajoče
potrebščine ima v zalogi 2387

fotomanufaktura in drogerija

„Adrija“

oblastveno koncesijonirana prodaja strupov
v Ljubljani, Selenburgova ulica 5.

Temnica na razpolago. Zunanja naročila
z obratno pošto. — Zahtevajte cenike.

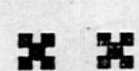

Optik in specialist.

LJUBLJANA,

Aparati, poljska kukala,
daljnogledi.Pogrešno navadno steklo
za očala. 2688**K. JURMAN**

Optični zavod z električnim obratom.

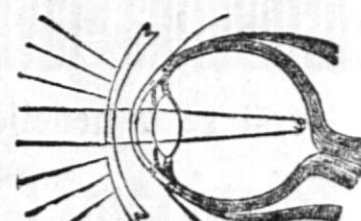

Optik in specialist.

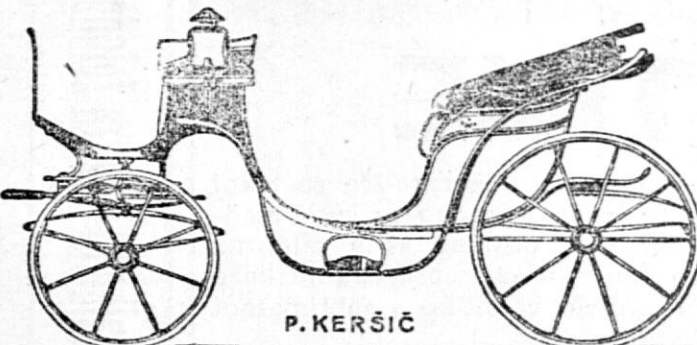
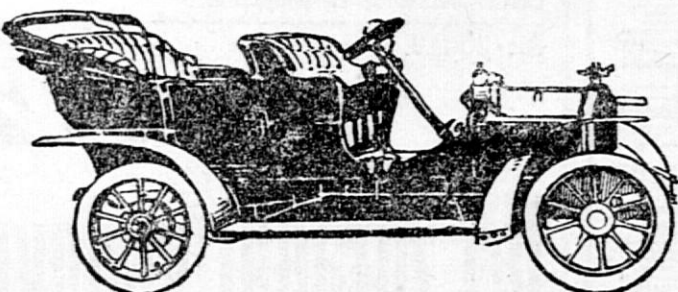
Selenburgova ulica št. 4.

Za prvovrstno optiko se jamči.

Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Pravilna lega plošč, brušenih
po sistemu Perpha.**Koncipijent**z dveipolletno prakso, 3596
išče mesta v odvetniški pisarni.
Nastopi 1. nov. 1913. Ponudbe pod
šifro „Akademik/3596“ na upr. »Sl. Nar.«.**Steno-daktilograf**(tudi debatni stenograf) slovenko-hrvatsko-
italijansko-nemški z večletno prakso išče
mesta. — Ponudbe pod „Trajnost“ Trst,
poste restante. 3667**Dva trg. pomočnika**ki sta železninske in špecerijske stroke
dobro vešča, ne pod 20 let stara,
sprejme voletrgovina.Naslov pove iz prijaznosti upravnistvo
»Slovenskega Naroda«. 3695

Večja pivovarna išče

zastopnikaki bo obenem tudi nadzornik zalog
in je bil že del časa kot tak uslužben
pri večji pivovarni ter je pri gostilni-
čarjih na Kranjskem dobro vpeljan.
Plača in pogoji po dogovoru. Znanje
slovenskega jezika in knjigovodstva so
glavni pogoji. — Ponudbe do 30. t. m.
sprejema administracija »Slovenskega
Naroda« pod „Zastopnik“. 3677**ZIMSKO**volnene srajce, spodnje majice in hlače, pleteni telovniki, nogavice, dokolenice, roka-
vice, gamaše, kožuvinaste čepice, snežne čepice, ščitnike, kolenogrelce, trebuhogrelce,
žilogrelce in druge predmete za gospode priporoča
modna trgovina za gospode**PERILO****Prva kranjska tovarna vozov Peter Keršič,**
nasl. brata Oroszyv Spodnji Šiški pri Ljubljani
prodaja zaradi prevelike zaloge vozov, eno- in dvo-
vprežne vozove pod ceno.

P. KERŠIČ

Obenem priporoča svojo bogato zalogo drugih vozov ter
pošlje cenike brezplačno.Tudi vsa tozadevna popravila in dela se po najnižji ceni
izvršujejo. 2611**Tovarna izdeluje tudi**
avtomobilске karoserije za vse vrste avtomobilov.**Privatni plesni pouk**

v novi dvorani hotela Union.

Vpisovanja za najbolje znani večerni tečaj za odrasle gospodične in
gospode iz dobre družbe bodo od danes naprej. — Poučne ure vsak ponedeljek
in petek točno ob 8. zvečer. Začetek v ponedeljek 20. oktobra. K temu tečaju se
pripuščajo samo učenci, ki so se prej prijavili pri podpisnem. Poleg vseh
sedanjih modernih plesov se poučujeta tudi sloviša Tango in Two-Steps.
Privatne lekcije ob vseh urah tudi v privatnih hišah, družbah in klubih.
Vsakršna pojasnila vsak dan od 11. do 12. dopoldne in od 2. do 4. popoldne
v hotelu pri Slonu, soba št. 73.

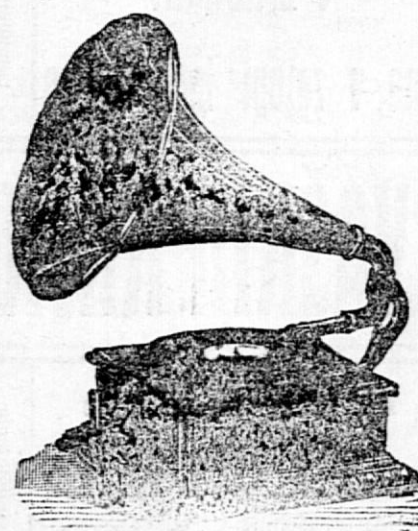
Z velespoštovanjem

Giulio Morterra,
autor. plesni učitelj.

3620

Tovarna zaloga avtomatov
gramofonov in plošč

Plošče od K 1-30 naprej.

Gramofoni od K 20 naprej.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 9.

Zastopnik največjih tvornic tu in inozemstva
Favorite, Columbia, Jumbo, Eden, Zono-
phon, Avstr. gram. dr. „Angelj“ itd. itd.

Nad 20.000 plošč v zalogi.

Specialne plošče najsilnejših opernih pevcev
in pevke: Caruso, Szelezak, Naval, Demuth,
Battistini, Arnoldson, Destin, Selma Kurz itd.
Vsa popravila izvršujem v svoji lastni de-
lavnici točno in solidno. — Pri večjem od-
jemu popust. Ceniki brezplačno.

Avstr. amerikan.

zaloga čevljev

Prešernova ul. 52.

12.50**16.50**Naši čevlji po kakovosti,
priležnosti in eleganci
prekose vsako konkurenco.**Zaloga slovitih „PALMA“**
gumijevih podpetnikov.**Nagrobne spomenike**lepe, solidno izvršene, po najnižjih cenah priporoča
domača tvrdka 3653**Fr. Kunovar**kamnosek pri pokopališču Sv. Križa v Ljubljani.
Zaloga spomenikov vsakomur na ogled.**Kazensko-pravni red**z dne 23. maja 1873 št. 119
državnega zakonika z
dodanim

zvršitvenim propisom

in drugimi zakoni in ukazi
kazenski postopek zadeva-
jočimi.Trdo vezan 5 K 60 v.,
po pošti 5 K 80 v.

Narodna knjigarna v Ljubljani.

ANGLO
zaloga čevljev**Anton Novak**Ljubljana,
Selenburgova ulica 7

zraven modne trgovine Magdič.

Za jesensko**sezono.****16.50****12.50**Priporoča novo došlo moderno obutev, katera je kljub nizkim cenam po
priležnosti in kvaliteti prve vrste in nadkriljuje vsako konkurenčno blago.**Zbirka**
avstrijskih zakonov
v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakono hudodelstvih, pregreških
in prestopkih z dne 27.
maja 1862 št. 117 drž. zak.
z dodanim**tiskovnim zakonom**z dne 17. dec. 1862 št. d.
z. ex 1863 in drugimi no-
vejšimi zakoni kazensko-
pravnega obsega.V platno vezan 6 K,
p. pošti 6 K 20 vrn.Narodna knjigarna
v Ljubljani.